

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an . . . 14— "
Pe 3 luni . . . 7— "
Pe o lună . . . 2-40 "
Numărul popular:
Pe un an . . . 4— Cor.
Pe jumătate an . . . 2— "
Pentru România și
America . . . 10— franci.
Numărul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe an
40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Batthyányi Nrul 2.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 filerl.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.
Telefon pentru oraș, co-
mitat și interurban Nr. 730.

Anul I.

NUMĂR POPORAL

Nr. 15.

Tricolorul

Nu sunt doi oameni în lumea asta asemenea. Nu sunt pe pământ două flori într'un chip. Nu sunt două frunze fără a se deosebi una de alta. Fiecare făptură din lume se deosebește prin ceva de cealaltă. Așa sunt oamenii, așa sunt popoarele.

Fiecare popor ține să-și aibă semnul său, prin care se deosebește de celelalte popoare. Semnul de deosebire sunt de obicei culorile. Fiecare neam își are culorile sale. Și fiindcă culorile acestea au însemnătatea, că deosebesc ființa unui neam de ființa celorlalte neamuri, pentru aceea fiecare neam își cinstește și își iubește culorile sale, cum își iubește ființa sa, sufletul său.

Culorile poporului românesc sunt: roșu, galben și albastru. Noi Românii iubim culorile acestea, pentru că ele sunt semnele sufletului nostru. Când noi purtăm pe hainele noastre, în părul nostru aceste culori, prin asta nu vrem să zicem, că noi urâm alte neamuri ori, că vrem răul altora, ci vrem să arătăm numai, că noi suntem Români, că vrem să rămânem ceea ce am fost strămoșii noștri, că ne iubim neamul nostru. Nu va să zică culorile acestea nici că noi am voi să spargem Statul, unde trăim ori, că am dori să ne alăturăm altui Stat, ci culorile roșu, galben, albastru sunt numai semnul vădit al ființei noastre românești, al iubirii noastre pentru neamul nostru românesc.

Și deoarece noi ne iubim neamul mai mult decât viața noastră și fiindcă noi dorim să rămânem în veci Români, pentru aceea niciodată nu putem să ne lăsăm de culorile noastre românești, de mândrul nostru tricolor.

Dar stăpânitorii noștri ar dori, ca noi să ne desbrăcăm de ființa noastră românească. Ar dori să nu mai fim Români, ci să ne contopim și noi în neamul unguresc, să ne facem Unguri. Din pricina aceasta stăpânitorii acestei țări urâsc tricolorul nostru românesc și se face adevărată vânătoare după acest tricolor. S'a întâmplat moarte de om din pricina asta și jandarmii smulg cingătoarele românești ale fetițelor noastre și se aprind de mânie, când văd pe hainele noastre culorile: roșu, galben, albastru.

Noi ținem în toată cinstea insigniile și culorile Statului-Ungar, ai cărui cetățeni suntem, nici nu avem gânduri dușmane împotriva Statului ori împotriva poporului maghiar, dar nici-odată nu vom înceta a iubi tricolorul nostru românesc, care este legat de ființa noastră, cum este legat sufletul de trup.

Ori-câte nedreptăți ne-ar face cineva pentru dulcele nostru tricolor, care este semnul ființei noastre românești, noi niciodată nu vom renunța la acel tricolor, căci el nu vatămă pe nimeni, ci ne mângăie numai pe noi și ne este drag ochilor și sufletului nostru. Tricolorul acesta este partea cea mai frumoasă a țesăturilor femeilor române, el este podoaba hainelor noastre țărănești, fără el casele noastre

sunt despoiate de frumuseță, casele noastre sunt lipsite de mângăierea cea mai dulce a noastră.

Statul are dreptul și are puterea să ne silească a respecta legile țării și rânduiala în deobște. Nici nu suntem noi Românii răzvrătitori. Ne iubim patria mai mult, decât ori care alt neam și, suntem poate prea îndelung răbdători, darea ni-o plătim, sângele ni-l vărsăm pentru patrie și tron, de ce nu suntem lăsați în pace deci să ne iubim și neamul nostru românesc și să arătăm chiar lumii iubirea aceasta prin purtarea dulcelui nostru tricolor?

Cu cât mai mult voiesc cu puterea să ne deslipească de ființa noastră românească, noi mai vătos ne încălzim de ea și mai vătos trebuie să dăm tuturor să înțeleagă, că nici odată nici o putere lumească nu va putea fi atât de mare, ca să ne facă să abzicem de romanitatea noastră. Și nici odată nu vom îngădui, ca să ni-se răpească semnul romanității noastre, tricolorul românesc.

Trecut-au strămoșii noștri prin mii de suferinți. Potop s'au vărsat asupra neamului nostru, străinii din toate părțile lumii, fost-am robiți veacuri îndelungate, nici credința noastră în Dumnezeu nu voiau să ni-o ierte, și iată după marea de suferinți, ce a dat peste noi, mai întăriți și mai vânoși ne-am ridicat de-asupra tuturor neajunsurilor noastre. Că niciodată nu am părăsit credința în Dumnezeu și niciodată nu ne-am lăpădat de neamul nostru cel românesc.

Inviat din morți

— Amintire —

A trecut un sfert de veac, dacă nu mai mult, că mă găsiam profesor la curtea unui mare boier unde mă învoiesc să pregătesc un cuconăș resfătat pentru intrarea la academia tezeiană. Și așa tot dăscăcind băețelul de bun neam pentru ziua cea mare ce-l aștepta la școala sa, în vreme ce eu singur mă gândeam la ispitirea ceva mai grea ce aveam să o dau eu însuși, colo la Cernăuți, mi-a trecut iarna, par'că nici nu fusese.

Și totuși iarnă grea și cumplit de geroasă, ca aceea nici că-mi aduc aminte să fi apucat vre-o dată. Atât că în trailul cu tot felul de îndemânări ce le duceam la casa boierească, greul vieții de afară nu mă prea atinge, doar în plimbările ce le făceam cu sania prin împrejurimi, dacă-mi mai venia câte o suflare de ai celor ce-și duceau zilele în nevoi și greutate. Până și serile lungi, când școlarul meu se alinta în saloanele mamei sale; și eu îl mai slăbeam cu învățătura mea, am avut parte să le petrec în tihnă și plăcere neuitată. Căci aveam la curte un prieten vrednic și bun, pe care-l voiu ținea de-asemena minte, întreaga mea viață.

Era îngrijitorul pădurilor întinse ale boierului meu, sau ober-ferșterul curții, cum îi spuneau toți, om mai în vârstă ca mine, de soiu german din Boemia, umblat prin lume și oțelit în meseria sa prin școală și practică îndelun-

gată. Numele nu-i voiu spune fiindcă trăește încă și astăzi și poate s'ar supăra, auzind că i-am dat în vileag istoria pe care vreau să v'o povestesc și pe care îl privește de aproape. Ce ne împrietenișe pe amândoi, a fost mai ales singurătatea, în care ne aruncase soarta, apoi încă și o apropiere dela unul la altul, cum se întâmplă că leagă de multe-ori inimile omenești, prin tot felul de fire de înrudire sufletească, de care noi muritorii nici nu ne dăm bine seama.

Curțile boierului erau așezate pe un început de vale, străntorată jur împrejur de munți înalți și păduroși, ce se închiegau de-adreptul cu codrii de brad și molid ai Carpaților. Din ei se cobora apa albastră și zburdalnic de iute a Siretelui, cotindu-se spumos în albia ei străntă, cu zor năprasnic de a străbate la largul șesului apropiat. Clădirea dinspre drumul mare, despărțită printr'un geamlăc lung de sălașul unde stăpânii curții, cuprindea pe lângă odăile multe de musafiri, și locuința mea, de unde n'aveam de cât să trec un colț de curte pentru a ajunge la casele de-afară, unde era stăpân și gospodar înzestrat cu toate, amicul meu ober-ferșterul. Când nu era el la mine, eram eu la dânsul, și așa ne deprinseam a ne vedea mereu, încât în zilele sale de vânătoare sau inspecțiuni prin codrii munților, adevă când se întâmpla să nu ne întâlnim de loc, ne tănjeau inimile de-opotrivă de greu.

De câteori nu ne simțiam ținuți să luăm parte la mesele și petrecerile aduse prin tot fe-

lul de prilejuri ale casei, ne făceam și noi sfinte sărbători, petrecând, fie la mine la curte, fie în casa ferșterescă, seri de adevărată pomeneală. Amicul meu ținea o mulțime de gazete și foi străine, din cari aveam ce culege la noutăți de tot felul. Și tot citind împreună, ni-se înțeția vorba și mai mult, și dela o vreme începea vorbărețul oberferșter să-mi povestească multe întâmplări din anii săi de pribegie prin țări străine. Și avea, nu știu cum, un dar iscusit a le spune și descrie toate, câte le văzuse și pățise, de credeam, că s'au petrecut chiar înaintea ochilor mei.

Așa ne-a trecut iarna cu citirea și cu povestitul și prin răstimpuri, adevă de câteori se întâmpla, că vânătorile mari ce se făceau la curte, să mi-l înstrăineze pe prietenul nedespărțit, — dacă nu-l vedeam, zic, cu zilele, simțiam cu adevărat, că ne împrietenișem pe viață și de-a-binele. Dar iată, că în toila acestei prietenii tot mai strânse, s'a ivit o întâmplare, ce ne-a pus pe amândoi în suferință mare și neașteptată și era cât pe ce să-mi smulgă pe nedeslipitul meu tovarăș din surghiunul plăcut la curtea de care v'am amintit, și chiar din viața aceasta.

Mergea spre sfintele Paști. Numai câteva zile ne despărțeau de săptămâna Patimilor și înviorătoarea primăvară își arăta în toate chipurile puterea ei năprasnică, topind scufiile de zăpadă și de ghețuș din culmile munților, de se revărsau în chip de puhoie șoptoase din în-

Vom purta și mai departe tricolorul nostru românesc, nu semn de dușmănie împotriva altora, ci semnul curat și dulce al iubirii noastre de neam, semn al voinei noastre nestrămutate de a rămâne Români acum și în vecii vecilor.

Pacea cu naționalitățile

Scrisoarea dr.-lui Mihail Polyt.*)

Neoplanta, 25 Aprilie.

Dr. Mihail Polyt șeful Sărbilor naționaliști a trimis ziarului „Világ” din Budapesta următoarea scrisoare:

Mult stimată d-le redactor!

Articolul dela Paști a mult prețuitului d. dr. Oscar Iászi e foarte frumos, dar el nu se ocupă cu *chintesența* chestiei naționalităților din Ungaria. Iar *chintesența* chestiei de naționalități e tocmai aceea, că este oare Ungaria stat *omogen*, național, ori *eterogen*. Noi, naționalitățile, ținem la punctul de vedere al regelui S. Ștefan, că Ungaria nu e regnum unius lingue; ținem la aceea, că Ungaria nu e stat național, ca și celelalte mari state ale Europei, a căror hotare geografice sunt identice cu hotarele etnice. Ungaria nu e stat național, ca și Franța, Italia, Spania etc.; nu e stat național, ca și România, Serbia, Muntenegru, Bulgaria, Grecia, ba nu-i nici un astfel de stat național, ca și Germania ori Rusia, deoarece în Germania cele 1½ mil. de Ruteni nu înseamnă ceva față de 60 mil. de Germani, precum în Rusia cele 30 mil. neruși nu înseamnă ceva față de 100 mil. Ruși.

Opinia publică ungurească confundă concepțiunea națiunii politice și a acelei

*) Publicăm cu plăcere articolul acestui bărbat distins al partidului național sârbesc, ca o alocuțiune interesantă la chestia naționalităților. (N. lui „V.”.)

etnice. *Națiunea politică*, aceasta e o expresiune învechită, deoarece aceasta nu înseamnă altceva, decât *viața de stat*, unitatea statului. Naționalitățile nicidecum n'au tras la îndoială existența acestei națiuni politice. În programul Congresului naționalităților ținut în Budapesta la 10 August 1895, deosebit se accentuează într'un punct integritatea Ungariei. Dar una e viața de stat și alta e rasa. Când eu spuseseam odată în Cameră, că Ungaria nu înseamnă că e țara Ungurilor, s'a produs o adevărată furtună. Cu toate că, dacă ar fi adevărat, că Ungaria e țara Ungurilor, în cazul acesta ea nu ar fi altceva, decât proprietate privată domnească din evul mediu față de iobagi. Noi în baza progresului istoric recunoaștem hegemonia Ungurilor, dar nu le recunoaștem supremația, deoarece hegemonia pe lângă egalitate înseamnă *generalat*, iar supremația, înseamnă, stăpânire și supunere.

Chestia naționalităților nici când nu poate fi discutată, dacă totdeauna și la fiecare prilej se accentuează *ideia de stat ungar*. Ce înseamnă și cum se poate explica aceasta? Evident, numai așa, că din Ungaria, din statul *eterogen*, voesc să se creieze stat omogen, ceea ce înseamnă contopirea popoarelor nemaghiare cu poporul unguresc. Năzuința aceasta nu numai că e irealizabilă, ci ea e de-adreptul o năzuință contra-culturală.

Dacă Ungaria e considerată ca stat omogen, atunci consecințele acestei considerații cu privire la viața de stat sunt de-adreptul nenaturale. Pe lângă o astfel de părere popoarele nemaghiare, ca *atari*, nu pot lua parte la viața de stat.

Dacă Ungaria se consideră ca stat omogen, național, atunci în viața de stat a Ungariei toate reformele trebuiesc făcute

asa, ca și cum ea ar fi considerată de stat eterogen. În viața de stat a unui stat omogen popoarele nemaghiare, ca *atari*, nu pot avea rol, deoarece în cazul acesta însăși reforma electorală în Ungaria față de popoarele nemaghiare ar deveni de-adreptul iluzorie. Fie dreptul electoral universal, secret și după comune, totul e o iluzie, deoarece administrația este organizată după sistemul statului omogen. Iar dacă Ungaria se consideră de stat eterogen, atunci administrația trebuie să ia o altă formă, trebuie, ca administrația aceasta să fie organizată conform elementelor etnice ale statului eterogen. În cazul acesta deci sistemul *comitatens* trebuie reformat. Câtă vreme comitatul nu este organizat conform elementelor etnice; câtă vreme alegerea din comitate conform împrejurărilor etnice nu se democratizează; câtă vreme în comitate *gentry* cu buze maghiare și maghiarizat dominează aproape după sistemul medieval: până atunci o administrație modernă e imposibilă.

Drept aceea câtă vreme în chestia naționalităților nu există o înțelegere cu privire la aceea, că este oare Ungaria stat omogen, ori eterogen, nici o discuție n'are rost.

Naționalitățile din Ungaria și-au precizat foarte bine principiile cu privire la rezolvirea chestiei de naționalități, și anume:

1. În anul 1868 în Cameră cu prilejul dezbaterii legii de naționalități. Atunci nu numai deputații naționaliști, ci și nemaghiarii guvernamentali Deakști au prezentat Camerei proiecte, sub titlul „Proiect în chestia regulării și asigurării naționalităților și limbilor din Ungaria”, Proiectul acesta consta din nouă articole extinse.

nălțimea lor spre albia umflată și turbure a Siretelui.

Dând vacanță timpurie școlarului meu, ce avea să însoțiască pe mamă-sa la oraș, la Cernăuți, m'am așezat cu toată îndemânarea la amicul meu acasă. Atât numai, că eram îngrijat de neastâmpărul, ce vedeam că-l mistuia de câteva zile încoace. Apele venind tot mai mari, rupsese câteva poduri și oamenii din cele două sate ale moșiei se băteau pe cererea de a lemnelor, cu cari aveau să se dureze trecătorile noi, de către meșterii dulgheri, chemați în grabă din târg.

Dar mai era și altceva, ce-l rodea pe oberferșterul nostru, lucru, care l-am aflat abia într-o seară, dela el însuși. Avea adevărat un câne de vânătoare, de mare preț, pe care i-l dăruise un magnat venit la curte în ospețe. Era un dobitoc de soi, bine învățat, la care ținea omul ca la un odor. Ii zicea Nero, și era — îl văd ca astăzi, — peste tot galbăn ca șofranul, având numai pieptul alb, și pe spinare tot așa o dungă, ce părea, că-l desparte în două.

Nici dimineața, nici la prânz, Nero, după cum spunea nevasta berejnicului curții, ce îngrijea pe la casa ferșterească, nu atinsese măcar mâncarea ce i s'a dat. Înzădar îl îndemna acum stăpânul său însuși, și-l alinta în toate chipurile să îmbuce ceva din mână, că nici nu se urnia din bârlogul său. Oberferșterul cam nerăbdător de fire, vroind să-l scoată pe câne afară din coteț, s'a pomenit spre marea sa mirare, că i-a arătat chiar dinții și cum încerca acum în tot

felul să-l tragă afară, să vadă de nu cumva avea vr'un beteșug sau altceva, s'a ales chiar cu o mușcătură sdравănă. Cum nu-și putea de loc lămurii, că ce se aibă animalul, l-a lăsat deocamdată în pace, a proptit cotețul bine și a început cu multă grijă să-și spele mâna însângărată, făcându-și în urmă câteva cataplasme de carpe muiate în arnică, la care lucru încă l-am ajutat eu, așa pe cât mă pricepeam.

Toată seara n'am stat de vorbă decât asupra lucrului ciudat cu Nero și din toate ispitelile făcute slujitorilor din curte, nu ieșia pic de dumerire, că ce să fi pățit sârmanul câne. A doua zi desdimineață însă, când s'a repezit neliniștitul vânător la cotețul desmerdatului său tovarăș de pădure, a găsit cotețul deschis, iar Nero nicăire. Toată căutarea și iscoada dată fugitului erau degeaba. Pierse ca în pământ.

Era Sâmbătă înaintea Floriilor, când l-am lăsat pe prietenul meu dus pe gânduri și am plecat să petrec sărbătorile Paștilor la părinții mei. L-am zis rămas bun în chipul cel mai vesel, doar, doar îl voiu învia cu vorbele mele, decât fața sa era, — îmi aduc aminte, — ca schimbată. Se petrecea ceva în adâncul năcăjitului om: decât eu habar nu aveam ce hotărâre strașnică se zămislise în sufletul său. Trebuia să aflu lucrurile mult mai târziu, când orice mângâiere și sfat erau de prisos. Iată cum s'au perindat în adevăr clipele chinute ale sârmanului oberferșter.

Credința omului că drăguțul său de Nero era mușcat de un câne turbat și turbase acum

el însuși, i se înrădăcinase atât de cumplit în minte, încât s'a împăcat repede cu soartea sa nefericită și știindu-se în ghiarele unei morți sigure, s'a pus cu sufletul sdrobotit pe rânduirea lucrurilor ce aveau să se ivească pe firul soartei nestrămutate. Știa din cele auzite de pe la oameni, precum și din câte le citise prin cărți, că turbarea se arată negreșit la nouă zile și începe cu febrintea năprasnică, cu dureri de cap și cu sete mare. Ziua a noua, strașnica zi în care avea să i se îplinească sorocul, nenorocitului său sfârșit, cădea deci Sâmbătă, în ajutul Invieții, care în anul acela, ca prin întâmplare, venia deodată cu Invierea la catolici. Și iată ce a făcut sârmanul om.

De Duminică și până Marți sara a pus la cale toate treburile de ferșterie, adică socotelile pădurilor, ale feresteilor și lucrătorilor, daraverile cu arendașii jidovi și tot, tot, ce ținea de sama lui și Mercuri dimineața a plecat la târgul Viniței. Aicia la dregătoria ținutului, și-a făcut testamentul și l-a încredințat notarului judecătoresc. A mers apoi la biserica papistașă a târgului și s'a spovedit și împărțit, după legea sa și, mângâiat la suflet că și-a pus la regulă cele ce-l mai legau de viața pământească, s'a întors a treia zi înapoi, la moșie.

Oberferșterul, avea în țara Boemiei, de unde era de loc, o mamă bătrână și o soră văduvă, ce trăia împreună cu o nepoțică luată de suflet, într'un orașel mai retras. Astora le-a scris ispititul om o scrisoare lungă, arătându-le toate, cum au venit și trimițându-le și un izvod amănunțit

Mare magazin de haine a lui Moskovitz Zsigmond

Furnizorul inteligenței române. ARAD, (Palatul Teatrului oraș).

Cel mai ieftin și avantajos izvor de procurat haine gata pentru bărbați și copii. — Recomandă în deosebi speciile sale soiuri de paltoane și peptare pentru preoți.

Asortiment extraordinar de bogat în tot felul de îmbrăcăminte moderne, paltoane, pardesiuri etc. pentru bărbați și copii.

N-rul telefonului pentru comitat și oraș 534.

2. In programul dela 10 August 1895 la Budapesta cu prilejul Congresului naționalităților, care program constă din douăzecișidouă articole. In sfârșit

3. In 1906 în răspunsul la Adresă al deputaților naționaliști prezentat Camerei.

Poftim și căutați un sprijin din principiile formulate de naționalități și atunci se va putea discuta.

Sunt convins, că în întreagă Ungaria *nu se găsește om*, care n'ar dori ca chestia naționalităților din Ungaria să se rezolve spre interesul patriei comune.

Tratativele dintre Khuen, Bienerth și Schönaich. Din Viena primim știrea, că azi la orele 10 a. m. contele Khuen a plecat la ministerul comun de războiu, unde a pertractat cu ministrul comun de războiu baronul Schönaich și cu ministrul președinte austriac baronul Bienerth. Amândoi miniștri-președinți au ascultat și expunerile ministrului comun de războiu Schönaich, pe cari cei doi prim-miniștrii le-au și prezentat celor două consilii ministeriale. Din sorginte bine informată aflăm, că tratativele dintre cei doi șefi se vor fini încă azi, ajungând la înțelegere.

Consultarea ministrului comun de războiu s'a făcut la inițiativa celor doi prim-miniștrii, rugând Monarhul să îndrume ministerul de războiu să-și dea tot concursul în aceasta afacere. Punctul de vedere austriac până acum a fost, ca pentru toți acei soldați de origine din Austria cari servesc la regimentele din Ungaria, limba de pertractare să fie cea germană. Față de aceasta a ridicat și Khuen pretenziunea ca tot astfel să se facă și pentru soldații maghiari, cari servesc pe teritor austriac. Austria însă nu se învoiește la aceasta.

Guvernul unguresc persistă și acum în acest punct al teritorialității, pe care de altfel l-a fost acceptat și guvernul austriac înainte de Paști, dar după aceea l-a respins.

Participarea lui Schönaich de azi la consiliul dintre cei doi miniștri s'a făcut în mare parte sub presiunea presei austriace, care prețindea în mod energic ascultarea militarilor, căci

chestiunea limbei e mai mult o chestie practică, decât politică. Natural cei doi prim-miniștrii au considerat mai mult partea politică a chestiunii.

După alte izvoare nu se crede, ca să se ajungă încă în cursul zilei de azi la vr'un rezultat.

*

Cartea lui Kristóffy despre sufragiu universal. Ziarele din capitală anunță apariția unui volum cuprinzând părerile lui Kristóffy referitor la chestiunea reformării dreptului de vot. Unul dintre cei mai calmi și obiectivi frunțași ai vieții politice din patrie, Kristóffy poartă de ani de zile o luptă înțepită pentru realizarea sufragiului universal pe baza unor principii democratice. Mai anul trecut a făcut un turneu prin centrele mai importante în favorul sufragiului universal, pledând cu puternice argumente și mult avânt pentru înfăptuirea acestui drept. Volumul ce va apare Sâmbătă cu o prefață scrisă de cunoscutul Méray Horváth Károly e publicat cu tendința de a dovedi, că sufragiu universal nici de cât nu stă împotriva intereselor națiunii maghiare. Cartea afară de vorbirile cele mai de samă ale d-lui Kristóffy, conține și proiectul lui de lege referitor la legiferarea votului universal. Proiectul îl comentează și apreciază Méray-Horváth, care totodată relevă și idealismul în modestia d-lui Kristóffy, demonstrând, că scopul lui principal a fost totdeauna realizarea acestei reforme, fără însă să o lege de persoana sa.

*

Tisza împotriva învățământului poporal de stat. Districtul bisericei reform. al Salontei-mari și-a ținut zilele trecute adunarea generală sub prezidenția contelui Ștefan Tisza. Cetineu-se în decursul ședinței rugarea unei comune din Biharia, care cere permisiune pentru a ceda școala confesională statului, ca pe banii plătiți până acum învățătorului să-și susțină preot, contele Tisza în opoziție cu adunarea generală să pronunțe categoric în contra statificării școalelor confesionale, zicând:

— Eu din partea mea deneg împlinirea cererii, deoarece nu aprob statificarea învățământului poporal. Aici e dureros, că în corpul învățătoresc tot mai mult se afirmă curente, dacă nu ateiste, cel puțin antagoniste religiunii, deci bisericei i-se impune datorită de a grijii de

creșterea religioasă a școlărilor. Propun deci respingerea rugărei.

Adunarea generală, în consonanță cu președintele său, a respins rugărea.

Numărul de Paști al „Românului“. Sub titlul „*Un mare succes al presei naționale de dincolo*“ confratele „Minerva“ din București scrie următoarele:

„Noul ziar „Românul“, organul partidului național al fraților noștri din Ungaria, a publicat de Sfintele Paști un splendid număr politic și literar. Cei mai mari scriitori contemporani ai Românilor s'au grăbit să scrie câte ceva anume pentru acest număr festiv al primului ziar românesc de peste hotare.

In frunte „Românul“ publică o poezie inedită a d-lui Al. Vlahuță, — „*Triumful așteptării*“, făcând apologia luptătorului care se jertfește pentru dreptate și adevăr. Poezia maestrului este o fericită inspirație din viața Românilor asupriți pentru naționalitatea lor. In orașele și satele fraților noștri vor fi tresărit toate inimile de frumusețea și adevărul unor versuri ca acestea:

*Nebiruit e omul ce luptă cu credință!
El știe că pe lume nimic zadarnic nu-i;
Că, dincolo de truda și jertfa clipei lui,
In taină vremea țese la sfânta biruință;
Că vetele toate visează armonie,
Că... este o dreptate și... trebuie să vie!*

D. George Coșbuc care a rămas poetul clasic al Ardealului, a trimis ziarului drag al fraților săi o inspirație admirabilă de Florii, poezie de asemenea inedită.

D. I. L. Caragiale, al cărui nume strălucește în fruntea colaboratorilor reguțați ai „Românului“, a scris o minunată povestire de Paști, tot pentru lupta politică a fraților de dincolo.

D. I. Al. Brătescu Voinescu a trimis ziarului din Arad una din perlele operelor sale inedite, schița „Bietul Tric“.

Chiar maestrul Barbu Delavrancea, deși ocupat cu treburile unui ministru și absorbit de răspunderea înaltei sale situații politice și-a adus aminte cu drag de frații asupriți și a semnat pentru ziarul „Românul“ nvela sa „Irinel“.

In acelaș număr al ziarului se mai publică un articol filozofic al neuitatului Eminescu des-

asupra tuturor lucrurilor ce le avea el la curte și cari erau să le cadă moștenire dreaptă, împreună cu banii puși în testament și meniți a sluji odată de zestre nepoțelii nevrăstnice. Câte lacrimi ferbinji va fi vărsat ispititul om, scriind aceste lucruri, numai Dumnezeu cel îndurător știa.

Apoi s'a apucat de altă ispravă, cam tot atât de dureroasă. S'a pus bietul, adevărat scrie și o epistolă de rămas bun boierului său și asta trebuie să-i fi venit cumplit de greu, după cum am putut vedea din însaș scrisoarea mult încercatului om, pe care am citit-o în urmă cu toți. Șeptesprezece ani fusese el acestui blând și nobil stăpân nu numai slujitorul cel mai credincios, dar și prieten de casă adevărat și sfetnic scump la ciasuri grele. Prin hărnicia neamțului acestuia boierul își ridicase, ce-i drept, proprietatea la o stare înfloritoare, pizmuită de toată boierimea învecinată. Decât nici stăpânul nu uitase de prețutul său ajutor și-l făcuse la rândul său om cu stare. Căci prin chiverniseala sa și prin cumpătate în toate ajunsese și oberferșterul aproape om bogat. Cum era dar să se despartă de scumpul său oblăduitor, fără să-i mulțamească. Și lacrimile îi răzbeau din ochi cu șiroaiele, la fiecare cuvânt, ce-l așeza suspinând pe hărte.

Și cu asta se făcuse Vineri sara și Sâmbătă desdimineața, după o noapte nedormită, oberferșterul meu s'a gătit ca de vânătoare și cu ceva merinde în geanta sa de piele și pușca atârnată pe umăr, a intrat întâiu în curtea boierească, unde a dat în samă vâtafului cheie cancelăriei ferșteresti și scrisoarea pecetluită pentru boier. Apoi a

apucat drumul mare și intrând pe rând la preotul și apoi la învățătorul satului, în casa cărora petreceam adeseori împreună, și-a luat rămas bun ca pentru scurtă vreme, sub cuvânt, că nu se întoarce decât după sfintele sărbători. In urmă a dat și pe la poșta, ce se afla la capătul drumului mare și aici a trimis scrisoarea sa lungă în Boemia, luându-și ziua bună și dela postmaistrul, fost ofițer în vremuri și cu care de asemenea ne aveam amândoi foarte bine.

*

Sus, în creasta șirei muntoase a Suhăului, se reșafă o poiană lunguiață, pe a cărei colțșor de miazănoapte pusesse boierul să-i facă o casă de vânătoare de lemn de molid, cu cerdac lat împrejur, de unde puteai privi în valea Siretului, ca și în cea a Ceremușului. In lăuntru casei se găseau de toate, adevărat cum s'ar zice, puteai să huzurești zile întregi, căci erau mai multe încăperi, pentru boieri și pentru slujitori și în una din odăi se găseau dulapuri mari ferecate, pline cu tot felul de lucruri trebuincioase, iar în pivnicioara de sub podeala tindei, s'ar fi aflat chiar, — așa îmi spuneau într'un rând berejnicii curței, până și polobocelii cu vin de Odobești. Că și făceau chiar boierii oaspeți la vânătoarea de câprioare pe la Simedru, nu odată chef și veselie acolo, în creștetul munților înalți, de se mira lumea, când zăboveau și nu se întorceau cu zilele pe la curte.

Aici la foșorul din poiana Corbului, cum îi ziceau oamenii căsuței din culmea Suhei, s'a

urcat oberferșterul nostru, luând drumul cel mai scurt, tot pe poteci cunoscut numai de dânsul, ca să nu-l prichească nimeni.

Și deși cam lungă și obositoare, calea spre șira muntoasă îi păruse totuși astăzi, nu știu cum, scurtă. Că era primăvară timpurie și măcar că era abia săptămâna patimilor, firea se grăbise oarecum cu verdeața, încât cetinișul cel întunecat al pădurii se arăta par'că tivit de covoarele luminoase și pline de brândușe mirositoare ale veselei poieni. Și s'a oprit urgisitul om înaintea casei umbrite de brazii înalți de prin prejur și, par'că nu știu cum, nu-i venea să se apropie de treptele pridvorului lat dela intrare. I-se părea că stă în fața unei biserici, în care se ascundea cripta mormântului pregătit pentru dânsul, și gânduri negre se sbăteau în sufletul său brăzdat de ispita soartei crude.

Erau ceasurile trei după amiază, când a sosit amărutul om la locul ce și-l hotărise pentru așteptarea sfârșitului zilelor sale și atât se deprinsese acum cu gândul morții, încât l-a strecurat oarecum un fior de mulțămire, că nu se mai găsea în apropierea oamenilor și nici nu știa măcar cineva, unde era și pentru ce dispă use așa pe neștiute dintre ceice-l cunoșteau. De aceea și până la moartea adevărată ce mai era? O zi, sau două, și toate aveau să se isprăvească.

Iar el era repede să fie șters din rândul celor vii și uitat de cei trăitori. Una îi mai rămânea, ciasul cel cumplit al ieșirii sale din nădejdea ce mai licărea în sufletul său, că poate,

Mijlocește bani

pe ipotecă, amortisare
și cu cambii pe moșii, ori
case de chirie, sub condițiile
:: cele mai favorabile ::

Sücs F. Vilmos

Arad, Karolina-utca nr. 8.

□ Casă proprie lângă filiala poștală. □

pre „Inviere“, precum și numeroase bucăți literare și politice de actualitate.

Constatăm cu satisfacție, că „Românul“ a reputat, în numărul său de Paști, un succes extraordinar pentru presa națională de dincolo.

Faptul, că cinci scriitori cu adevărat mari ai neamului nostru au ținut să-și manifesteze dragostea și încrederea lor față de organul oficial al partidului național român, este cea mai bună recomandare ce se putea da noului ziar, despre valoarea lui culturală.

În același timp, gestul generos al scriitorilor noștri este și o puternică afirmare a unității sufletești între toți Români.

Felicităm din toată inima pe confracții dela „Românul“ de biruința lor pe câmpul de lupte și de jertfe curate al presei naționale românești!

Un ziar german despre familia domnitoare din România. Ziarul nemțesc „Tages-Post“ se ocupă într'un articol prim cu familia domnitoare din România. Ziarul constată cu vădită satisfacție starea înfloritoare, la care a ajuns Regatul român sub conducerea înțeleaptă a celui mai luminat domnitor al zilelor noastre. România are cel mai însemnat rol azi între statele din Balcan, dar nu mai puțin îmbucurător este, că și în concertul celorlalte state din Europa, României i-se dă azi un loc de cinste.

Nu poate fi un moment mai fericit în viața unui om, decât acela, când după cea mai încordată muncă de peste un jumătate de veac, poate gusta roadele bogate ale ei.

Regele Carol, a cărui drum a fost într'adevăr sămănat cu spini, când la 1866 a călcat necunoscut de nimeni pământul României. Țara fără nici o însemnătate politică și economică a devenit sub conducerea isteasă a lui Carol nu numai să-și elupte independența, dar i-a durat temelii trainice și pentru o viață modernă socială și economică.

În această muncă devotată noii sale patrii Carol a fost întovărășit de augusta sa soție, regina Elisabeta.

Creșterea din copilărie a ei a destinat-o parcă anume pentru a fi soția unui domnitor, care avea să treacă prin cele mai mari lipsuri până ce să-și poată asigura cât decât splendoarea unei familii domnitoare.

Ziarul dă unele amănunte din viața de copilă a reginei, în a cărei casă părintească astăpânit o rigoare într'adevăr spartană la creșterea copiilor. Această rigoare a dat reginei tărie sufletească, de care a avut lipsă mai târziu într'o țară, unde o așteptau așa multe și grele datorii alături de bărbatul ei.

După ce face o reprivire asupra istoricului castelului Peleş și a celui dela Cotroceni, după ce descrie unele momente din viața ei de adevă-

rată mamă în mijlocul țărancilor simple din satele din jurul acestor castele, relevază instituția umanitară „Vatra Luminoasă“, care stă sub conducerea directă a ei. Aceste exemple vor înrăuri binefăcător asupra moștenitorului, care arată de pe acum toată garanția că va călca calea pe aceleași cărări, ca și actuala păreche domnitoare.

Dela frații din America

Alexandru Morariu, Român din America, președintele societății române de ajutor „Horia, Cloșca și Crișan“ în Ianesville (Ohio) ni-a trimis 5 dolari pentru abonamentul numărului popular al ziarului „Românul“ scriindu-ne următoarea scrisoare:

„Onoratei Redacții a ziarului „Românul“.

Arad.

„Ca niște frunze suflate de un uragan puternic suntem și noi cei de pe acest pământ, Români de suflet și cu durere pentru națiunea noastră. Auzind glasul, care strigă din gura unor persoane cu inima înfrântă, care se luptă cu toate puterile pentru deșteptarea a celor cu idei mici și cu simțul mai scurt, pe care dacă împrejurările i-ar împărtăși cu sfânta taină de libertate ca de exemplu aici în America, atunci noi cu siguranță nu am trebui a ne înstrăina prin locurile, de care moșii noștri nici idei nu aveau. Astăzi noi trebuie să ne pierdem prin mulțimea străinilor, care ne cunosc numai din văzut și polecându-ne cu fel de fel de nume cum știu ei, disprețuindu-ne ca pe niște venetici, ce strică țara. E un păcat mare și pe Români din America, căci din vre-o 150.000, câți sunt aici, suntem 1—4 mii organizați în societăți de ajutor și culturale. Dar nu este vina celor cu științe scurte, ci este a celor persoane, cari ar avea chemarea în mijlocul nostru să ne deștepte și ei mai rău ne-au împiedecat întru începuturile noastre. Și astfel noi am rămas aproape în urma tuturor altor străini aflători în Statele-Unite ale Americii.

Toți străinii, după statul conducătorilor buni de inimă, au putut învăța ceva în timpul, cât se folosesc de libertatea Americii, numai noi Români suntem aproape tot cei din trecut, însă nu toți, ci numai cei neorganizați.

Deci noi cu sufletul încă suntem între dumneavoastră și vă vom da sprijinul cuvenit. V'am ruga numai să observați și pasul unora din conducătorii români de aici, care lucră înspre ruinarea națiunii române.

Binevoii a primi din partea societății „Horia, Cloșca și Crișan“ costul abonamentului pe timp de un an, adică 10 cor, pentru care la timp ne veți încunoștința de primirea banilor. Primiți din partea societății noastre multe zile fericite. Vă dorim, ca ziarul „Românul“ să lucreze spre înaintarea neamului întreg. Vă salut cu stimă.

Alexandru Morariu.

Mulțumim fraților din America pentru dragostea, ce ni-o arată. Le trimitem tuturor voie bună și sănătate cu dorința să izbutească în toate întreprinderile lor și să se întoarcă la timpul său sănătoși acasă.

Parlamentul ungar

Sedința Camerei.

— Dela corespondentul nostru.

Budapesta, 27 Aprilie.

Sedința se începe la orele 10¹/₄ a. m.

Prezidează **Albert Berzeviczy**.

Președintele **Berzeviczy** dă cetire hotărârii comisiei de incompatibilitate în chestia baronului Lévy. Comisia constată, că cazul lui Lévy nu e incompatibil cu deputăția.

Budgetul ministerului de agricultură.

L. Bornemissza (guvernamental), laudă politica ministrului Serényi, care atât de bine a știut să aplice divergențele în chestia economiei naționale.

În Ungaria nu slujbașii sunt cauza eventualelor greșeli ale economiei naționale, ci baza, în cari legile au fost create. (Aprobări).

Politica de păduri e prea domoală, sunt foarte multe locuri sterpe.

Trebuie ca împreună să îmbunătățim starea bieților locuitorii din ținuturile muntoase. Ministrului de agricultură i-se cuvine recunoștință, fiindcă pentru promovarea pășunilor i-a succes să cuprindă în budget o sumă mai considerabilă.

Politica de parcelare nu se poate aproba pentru toate locurile, de oare ce ea amăgește să emigreze și locuitorii aceia, cari și fără de aceasta ar putea trăi.

O voce: Ei emigrează din cauza mizeriei!

L. Bornemissza: Acela, care din cauza mizeriei emigrează, ar fi mai bine, dacă ar merge mai curând, de oarece acela e un element netrebnic și rău, care e mai bine dacă nu rămâne aici. Locuitorii emigrează, fiindcă voesc să câștige bani, iar după ce și-au câștigat o sumă oarecare se întorc acasă, zidindu-și case și cumpărând pământuri.

Emigrarea ilegală trebuie împiedecată, dar pe acela, care emigrează legal, trebuie lăsat, de oarece libertatea cetățenească nu se poate limita.

Are încredere în ministru și de aceea primește budgetul. (Aprobări în stânga.)

Ajutor poporului!

Geza Bosnyák (justhist): Guvernul face o economie nesocotită în budgetul ministrului de agricultură. Economisirea e un principiu frumos,

poate totul nu fusese decât o încercare dela Dumnezeu.

Decât în fața primejdiei și grijei ce-l mistuia, ca să nu cadă pradă chinului strașnic ce însoțeste moartea prin turbare, oberferșterul știa ce pregătiri trebuia să facă.

A descuiat cu sânge rece ușa intrării dela casa de vânătoare, a descuiat apoi, intrând în tindă, și cele două odăi din dreapta și dând obloanele la o parte, a lăsat să intre lumina soarelui cald în toată via. A așezat pe masa lungă din odaia întâia mantaua și sacul cu merinde, a aninat în cui pușca sa cu două țevi și cuțitul vânătoresc, cu care fusese încins, și aruncându-se în unul din jeturile largi din jurul mesei, a scos ceasornicul din buzunar și a cercat să numere bătaile vanei dela mână. Ori cât de înfierbântată iar fi fost închipuirea, minutarul nu arăta decât ce putea să arate la un om sănătos. Că era ziua a noua și se apropia izbucnirea semnelor intrării în starea de turbare, cine era să-i scoată asta din minte? Și dacă se ivia durerea de cap cu friguri și fierbințeală, ce avea și trebuia să înceapă? Fără neastâmpăr a scos omul la gândul acesta de pe cureaua sa punga de piele, în care sticlea mânerul argintit al revolverului său englezesc. Trebuia să întâmpine el însuși moartea prin moarte. Și în așteptarea lucrului, a prins cu un suspin adânc, ca și când și-ar fi luat rămas bun dela ultimul prieten, să cerce cartușele și trăgătorul armei, dacă sunt cum trebuie și a așezat în sfârșit instrumentul ucigaș pe masă, alături de ceasornic.

Aerul bălzămiu din poiana înflorită și tufole înmugurate de prin prejur umpluse odăile și o moliciune neînțeleasă dar binefăcătoare s'a fost lăsat peste omul istovit de gândurile crâncene și de oboseala drumului lung. Mai resimția pe lângă oboseală și nopțile nedormite ale săptămânei din urmă, încât a părăsit dorința de a se mai preumbla pe afară și s'a lăsat în neștire, lin pe spe-teaza moale a jețului înalt. Și cu gândul îndreptat spre cei de din patria sa, colo departe, înduioșat de amintirea bătrânei sale mame, la care-l tot ducea de un timp încoace amintirea, a trecut în nesimțire dulce, cu lacrimile stavilite în pleoapele închise în lumea visurilor, cuprins de un somn îndurător.

Cât va fi stat năcăjitul om așa ațipit, nu vă pot spune și cine știe dacă somnul nu s'ar mai fi prelungit înainte, de nu se întâmpla ceva neașteptat. Se lăsase de mult noapte peste munți și văi și prin pânza subțire a aburelei calde, ce se ridica din pământul imprimăvârat, se ivea, sclipind ca focul, o jumătate de lună peste broboada neagră a molidișului de prin prejur. Prin tăcerea tainică numai șopotul argintiu al pârâiașului de munte din dosul casei se îngâna cu foșnetul surd al cetinișului atins de freamătul vânticelului de miez de noapte. Și farmecul acestei liniști dumezeiești părea că vestește și mai mult sfîntenia serbătorei, ce se apropia de locașurile omenești. Jos în vale cu tot ceasul târziu veghiau sătenii, și din casă în casă se răspândia licăreala luminilor, ce se tot înmulțeau și închegau, făcându-și drum din toate părțile spre biserica satului, în-

cunjurată de pala roșietică a unui foc uriaș, aprins de norodul adunat. Se pregăteau cu toți de Inviere.

Pe poteca de munte ce ducea către povârnișul culmei Suhăului dinspre valea de dincolo a Ceremușului, suia cu pași grăbiți un om înalt, în port țărănesc, cu căciula lungă țurcănească dată înapoi și, de povara unui zmoc zdravăn de piei de miel, aninat de țava puștei ce o avea pe după umăr, își ștergea acum fruntea asudată. Avea o mul grabă mare, nici vorbă. Se vedea asta bine după mersul său întins și ce-l împiedeca în pașii săi pripiți, erau cei doi câni de vânătoare, pe cari îi ținea legați de o curea subțire și îi tot îndemna la ascultare, de câte ori vedea dobitoacele dânduse la dulmecare și lătrat. Astfel ajunse omul cu însoțitorii săi tăcuți în capătul poienii, pe unde trecea poteca și acum da se treacă pe lângă casa vânătoarească, când a băgat deodată de samă, că ușa de la intrare se afla deschisă. Pironit ca de o vedenie urită, a stat berejnicul boieresc, căci după traista de piele neagră i se vedea slujba, — o clipeală ca trăsnet în fața cerdacului și abia putea potoli câinii, ce prinsese a hămăi pe infundate, ca și cum simțiau om străin prin apropiere.

O bubuitură de săcaș a pătruns atunci văzduhul tăcut al nopții și înălțându-și valurile de la biserica din vale spre piscurile munților, părea, că despica cu resunetul inzecit de puternic ponoarele codrului, deșteptând pe adormitul oberferșter din somnul său adânc. A sărit omul din jâf, drept în picioare, și a dat busna spre ușă.

dar la resortul acesta nu se potrivește. E datoric națională asigurarea pâinei clasei economilor, de oarece dela aceștia depinde progresul industriei și a comerțului.

Propune câteva modificări. Comitatelor, comunelor mici să li se dea ajutor material, să li se dea gratuit vite de soiu.

Nu primește budgetul.

Ședința se suspendă pe 10 m.

Din Budapesta

Votul universal — Congresul socialiștilor — Cum se cultivă muncitorii

Articolul de Paști al ministrului-președinte a adus în fine „lămurirea” așteptată în chestiunea cea mai importantă a țării și — potrivit politicii ungurești — cea mai mistică, în chestiunea aducerei pe tapet a proiectului votului universal. Așadar din spusele premierului e lămurit acum, că această chestiune se va amâna încă, vre-o câțiva ani, doar parlamentul va fi ocupat acum cu alte probleme.

Surăsul tainic și răspunsurile evasive, de câteva s'a solicitat punerea în discuție a sufragiului și-au găsit dar explicația: intrucât se poate „Ad calendas graecas” cu votul universal.

Aderenții sinceri ai votului universal au în fața lor un grup puternic, recrutat din toate partidele burgheze, cari nu vor ceda așa ușor, când e vorba de introducerea votului obștesc.

În fața acestui „partid”, care se consolidează tot mai puternic, e natural, ca congresul din anul acesta al socialiștilor-democrați, să fie mai agitat, ca altădată.

Ședințele ținute Duminecă, Luni și Marți, la cari au luat parte 200 de delegați din centru și provincie, au fost foarte sgomotoase; în discuțiile aprinse n'au fost cruțați nici șefii.

Punctul culminant al congresului a fost votul universal: „Guvernul, partidele și votul universal”, desbătut în ziua ultimă, care va rămânea ca o zi memorabilă în activitatea socialiștilor:

Garami, referentul chestiunii, a declarat principiul, că în luptele politice spre ținta finală, socialiștii, intrucât vor cere interesele momentane, se vor alia cu oricare partid burghez.

Și fiindcă chestiunea primordială e votul universal, e oportună aliarea cu acele elemente, cari sunt pentru votul universal, în primul rând, aliarea cu partidul justh-ist.

Iată propunerea primită cu mare majoritate:

„Congresul a declarat, că în lupta pentru sufragiul universal, nu contează la partidul kos-

Nu a ajuns însă nici bine pragul, când iată că i s'au năpustit în preajmă câinii lui Andrei berejnicul cu urlet și latrat fioros, în vreme, ce acesta însuși smulse pușca din umăr și o aținea spre vedenia din ușă.

O clipă numai, o clipă ce cuprindea zeci de înțelesuri, a urmat și oberferșterul nostru în fața slujitorului său a pătruns cu mintea sa tot. Cine l-a făcut însă să resufle din greu, ca pe unul întors de pe lumea cealaltă, sau mai bine zis, ca pe omul ce se vede izbăvit din ghiara morții, era cănela mai mare, scăpat din cureaua lui Andrei, care sărea nebun spre oberferșterul, nuuui cât să nu-l doboare jos de bucurie, urlând și schiaunând ca besmetic. Era Nero cel fugar, pe care-l găsisse berejnicul, după multă căutare, tocmai dincolo, la izvoare, încotro se dase în bejenărie drăgostoasă împreună cu capul lui Andrei, învechit în astfel de păcate.

O a doua detunătură de săcăluș a pus totuși capăt la câte apucase a le înșira berejnicul Andrei în povestirea sa și acum abia au început a-și da seamă atât stăpânul, cât și cu sluga de rostul împușcăturilor din vale. Sfinția Sa, preotul satului începea la biserică boierească slujba Învierii, încunjurând biserică în bubuiturile săcălușelorle la curte, cântând cu întreg norodul la lumina sutelor de făclii de Paști „Hristos a înviat”. Și oberferșterul scăpat de primejdia morții, sta ingenunch at pe priporul din fața casei și se uita atins până la lacrimi cu ochianul său, jos în vale și, măcar că nu auzia cântarea depărtată a stihurilor Învierii, simțea totuși în sufletul său cuvintele înălțătoare ale rugăciunii, știindu-se el însuși înviat din moarte strașnică.

București, 27 Martie, 1911.

Em. Grigorovitză.

suthist și poporal, pentru că acestea cu bucurie privesc și sprijinesc ținuta guvernului în contra drepturilor poporului. Pe justhiști îi obligă programul lor la o luptă acerbă pentru votul universal în chestia militară; datoric acestui partid e să împiedece cu orice mijloace reforma militară, până atunci, până când nu va fi realizat, conform promisiunii regelui, reforma votului universal. De aceea congresul provoacă partidul lui Justh la luptă, declarând, că partidul social-democrat din Ungaria, tot spre acest scop, va lupta până la extrem, folosind puterea muncitorilor organizați și toate mijloacele, alăturându-se la toți aceia, cari sunt pe lângă drepturile poporului și stând în fața tuturor acelor, cari nu fac aceasta”.

Și par'că văd repetându-se scenele cu mobilizarea masselor de pe vremea lui Kristóffy. Dar atunci justhiștii erau patrioții infuriați împotriva aceluia, care aducea votul universal, justhiștii împotriva cărora au demonstrat socialiștii, iar acum aceste „masse mobilizate” (vorba e a unui „tovarăș”) v'or demonstra pentru justhiști, deveniți „prieteni ai poporului”.

Din partea socialiștilor alianța aceasta cu un partid bourgeois e un mijloc tehnic folosit de multe-ori din partea socialiștilor din străinătate, iar pentru socialiștii din Ungaria e un pas spre terenul politicii reale... Numai cât folosi-va socialiștilor această alianță?

Justhiștilor le va folosi, căci iată ce zice un justh-ist: „...ne-ar putea fi de un mare folos partidul social-democrat”... „Socialiștii, fiindcă n'au reprezentanți în parlament, în afară de parlament cu adunări populare și demonstrații ne vor sprijini și ne vor câștiga opinia străzii”.

Nu trebuie însă să credem, că toată activitatea partidului socialist sunt aceste congrese ocazionale sau demonstrațiile de paradă din 1 Maiu sau cu altă ocazie, și atât! Activitatea adevărată poate e aceea, pe care o folosesc pentru cultivarea proprie, activitatea internă a cluburilor.

Și aici trebuie să admirăm zelul de muncă a celui din urmă lucrător, care în zile de repaos, în loc să se ducă la crășmă, se duce la club, să învețe.

Am avut prilejul zilele trecute să convin cu un corifeu al partidului, care îmi făcu propunerea să cercetez o ședință internă.

Ceeace îți impune e mai ales simțul de disciplină și interesul cu cari urmăresc prelegerile, pe cari le țin mai ales studenții universitari dela soc. Galilei.

Muncitorii sunt împărțiți în două secții. Cei din secția primă învață a scrie și cete și învață elemente din desen, geografie și istorie.

În secția a doua e învățământul superior. Aici se ocupă cu probleme generale din medicină, drept etc.

Și să vezi, cu câtă abnegație și dorință, de a învăța pe ceice nu știu, țin prelegerile aceste tinerii dela Galilei! Medicinistul le vorbește despre boalele sexuale, iuristul le împărtășește cunoștințe despre cutare lege etc. etc. și asta merge regulat săptămână pe săptămână.

Și când am văzut studenții aceștia muncind cu atâta însuflețire pentru muncitorii, m'am gândit la tinerii noștri universitari.

M'am gândit la masele de țărani români din satele noastre, inteligenți, așezați, cari cu câtă sete de a ști ceva nou și cu câtă iubire l-ar încunjura pe tinărul, care ar veni în mijlocul lor, pe medicinistul, care le-ar arăta cumplitele boale, care îl amenință și posibilitatea de a le încunjura, pe iuristul, care i-ar arăta legile, i-ar vorbi despre economie, despre, cum trebuie să facă cutare contract, pe „st. în ltere”, care le-ar vorbi despre limba noastră, despre foloasele cărții, despre „oamenii noștri mari” din trecut etc. etc.

Mă gândesc și mă întristez: Căci la noi medicinistul face poezii, iuristul „critică partidul național”, iar studentul în filozofie face „sociologie” în cafenea.

Oare n'am putea noi tinerii universitari, căroră ne place să afirmăm, că „suntem floarea neamului”, că suntem „idealiști”, „oțeliți”, n'am putea să-l învățăm peste vară pe țărânul român, cum să se ferească de boale, cum să-și cultive pământul, să cruțe banul, ce-l câștigă cu greu.

Trăim în era „premenirii”, ar trebui de fapt să „se premească” această tinerime.

Correspondent.

DIN ROMÂNIA

Scrisori din București

Cea din urmă săptămână a postului, ca și săptămâna după Paști, sunt într'un fel, pentru bucureșteni amândouă săptămâni luminate. Fără să socotim vacanțele mai lungi pe cari le iau diferitele autorități și vacanța celor două săptămâni frumoase de primăvară a școlilor, săptămâna cea mare, a postului, rămâne săptămâna luminată. A doua și a treia zi de Paști bucureștenii nu se duc la biserică, dar la denii se duc.

Rugăciunile de seară din săptămâna mare cheamă pe bucureșteni la biserică mai mult de cât alte praznice bisericesti și fiindcă ele au loc seara, când Capitala e în plină forfotire, după activitatea zilei, când bucureșteanul e deprins să ia parte la spectacole... Pe lângă acestea se mai poate adăoga și misticul pe care-l dă întunerecul fiecărei rugăciuni și cântări bisericesti, ca și misticul măreței epopei din care s'a născut creștinismul.

Dar ca să fi drept cu bucureștenii, trebuie să recunoști, că sărbătorile Învierii, împreună cu seriile de rugăciune cari le pregătesc, sunt acelea, care dovedesc totuși, că este încă credință în sufletele lor. Și cu asta s'ar face dreptate în deosebi clasei sărace și întru câțiva clasei mijlocii a negustorilor și meseriașilor.

În seriile săptămânei mari și în cele două zile de Paști s'a văzut aceasta. În toate seriile bisericile, în deosebi cele dela mahală, erau pline; dar cu începere de Joi seara bisericile Bucureștilor nu mai încăpeau de lume. În zilele acestea ale săptămânei mari precum nu e îngăduit nuntă nu e îngăduit nici spectacol sau orice altă petrecere.

Din amurg străzile mișună de trecători de toate vârstele, cari, dacă nu după alte semne, după aerul lor deosebit spun totuși unde se duc. Și apoi, în vilele acestea, în București, toate chemările amutesc rămânând singură chemarea jalnică, înălțătoare de inimi a clopotelor din atâtea biserici, cari, în sunetele cele mai amestecate, fără armonie, coboară totuși în atâtea suflete, cea mai aleasă armonie.

E rară privesc ce se oferă ochiului în București începând de Joi. Bisericile cari sunt atât de dese încât s'ar putea spune fără păcat că sunt prea multe pentru acest oraș, nu mai sunt încăpătoare. Ele au fost ridicare în vremuri de nesiguranță și de restricte, când dărnicia sufletului românesc nu găsea un alt domeniu de manifestare decât acel al vieții religioase. Ctitorii — și foarte mulți boieri erau vrednici de numele acesta — ridicau biserică lângă biserică, având cel dintăiu gând nu să dea un lăcaș de rugăciune mulțimei cu adevărat credincioase de pe vremuri, ci un altar lui Dumnezeu. Și astfel se pot vedea astăzi, pe lângă bisericile orașelor și tuturor satelor din România, biserici prin curțile boierești.

Dar și mai cercetate au fost bisericile aici, ca ori și unde, Vineri seara. De lângă altar și până în stradă, mult în afară de ușa bisericii, o mare de capete, dintre cari sute de făclii mișcătoare risipesc o lumină bogată... Miroșuri bogate de tămăie, de lumânări și de flori primăvaratice se răspândesc până prin străzi. Fețe senine de toate vârstele, capătă în bătaia deasă a razelor din sutele de lumânări ceva din lumea simțirilor în cari sălășuiește credința — și se șterge par'că, pentru aceste frumoase clipe, de pe multe fețe, tot ceeace are certat cu credința și virtuțile creștinești această capitală tot mai cosmopolită a României.

Sărbătorile Învierii sunt apoi o adevărată binefacere pentru atâtea suflete, cari poartă și ele numele de creștin, dar în cursul anului rar dacă dau pe la biserică. Ele aduc în fața altarului pe tinerii nedespărțiți de „bețisorul de promenadă” și deprinși în petreceri, pe holtei bătrâni, de obicei certați cu biserică, precum sunt certați cu viața de familie, cu datoriile și mulțumi-rile ei; aduc apoi pe atâtea drept credincioși, cari au fost rătăciți din drumul bisericii, de preocupările intelectuale.

Fiecare din ei în aceste zile reînnoește legăturile cu biserică; ura și mânia scad ori dispar cu totul.

Litere — Arte — Științe

Toate sentimentele omenesci caută să-și curețe izvoarele, din cari se nasc. Durerea și iubirea se înobilează: cea dintâi înseninându-se prin resemnare, iar cea de a doua devenind adânc omenescă.

Cine din cei, cari au citit romanul „Inviere” de Tolstoi nu-și aduce aminte, la Invierea din fiecare an, de trandafirul din părul orfanei pripășită la curtea contesei — și care din aceștia nu a simțit în sufletul său, la fiecare Inviere, deșteptându-se simțămintele ofițerului, nepot al contesei, simțăminte, cu cari Tolstoi a întrupat în această orfană un ideal pentru iubire..

Ori-cât ar fi de târziu, Paștile sunt zilele, cari deschid ușile și ferestrele de perete. Sufletul omenesc, vecinic doritor de libertate, se aruncă setos în această lume a naturii darnice pentru toți. Ele desbracă pe fiecare de haina grea a iernii, dând, chiar și celui mai sărac, o haină ușoară, care trebuie mai înainte de toate să fie o podoabă..

Și cum bucureștenii nu sunt de loc dușmani nici podoabelor, nici naturii, ei consideră sărbătorile Invierii drept începutul acestei libertăți, care ține până ține și toamna, de obicei lungă și frumoasă în capitala României. Incep să roiască, îndeosebi serile, prin grădinile răcoase ori pe drumurile, cari duc afară din oraș la locurile de plimbare, la șoseaua Kiseleff, spre Băneasa..

Și de-acum și arta se servește sub ceriul liber: teatru, cinematograf, cântec. Și câte încă nu găsește sufletul sub ceriu!!

C. Rosmarin.

La scrisori din București

„Românul” în numărul 71 a. c. aducea dela colaboratorul său din București „o veste bună pentru ortodoxism” — „ca un mare triumf al ortodoxismului român” — convertirea la ortodoxism a arhiepiscopului francez I. René Villatte.

Cazul acestui „arhiepiscop” vestit îl descrie „România creștină” din București dela 10 April c. astfel:

„Când guvernul liber-cugetătorilor prezidat de Combes a început lupta contra catolicismului din Franța, Combes spera, că va găsi câțiva episcopi, cari „din interes bănesc, vor accepta legile lui și va răuși a înșela poporul spunând, că nu luptă contra creștinismului ci numai contra catolicismului.

Se știe însă, că nici un episcop francez nu s'a pretat la aceste planuri deși li-s'au suprimat lefurile și au fost goniți din palatele episcopale.

S'a găsit însă un preot: l'abbé Villatte, care s'a pus la dispoziția lui Combes.

Lui Combes însă îi trebuia un arhieru, fiindcă se știe că nu poate exista biserică episcopală fără de arhieru. Villatte din poftă de câștig și de ambiție deșartă a găsit mijlocul. Cu banii liber-cugetătorilor s'a dus în Siria, s'a făcut ortodox iacobit și a reușit să capete dela Sirienii iacobiti darul arhieriei și titlul de arhiepiscop.

Odată hirotonit, a plecat din Siria, a sosit la Paris, s'a lăpădat de credința celor ce l-au hirotonit, a lăpădat ritul ortodox, s'a îmbrăcat în odăjdii de rit latin și s'a declarat singur șef al bisericei catolice franceze. Cu tot concursul guvernului liber-cugetător, cu toate fondurile secrete, ce i-s'au pus la dispoziție de guvernul francez, în Franța nu l-a luat nimeni în serios. Acum a devenit ridicol și moare de foame!

Și asta să fie buna acviziție a bisericei ortodoxe din România?!

Ziarul „Germania”, ce apare de douăori pe zi în Berlin, publică la 12 Aprilie c. tot despre Villatte următoarele șire:

„Acest domn Villatte nu este decât un preot catolic decăzut, de care guvernul a ținut să uzeze la îndeplinirea practică a trebșoarelor sale culturale și care pentru aceasta s'a lăsat să fie ridicat într-un „arhiepiscop” de către un episcop iansenist. Este prin urmare atât pentru publicitate, cât mai vârtos pentru catolicism, absolut indiferent, de trece acest „arhiepiscop” acum de „ortodox”, ori de rămâne, ce era.”

Așadar toată treaba se cam încurcă și se deoache „buna veste!” Pustnicul.

LA O STELUȚĂ.

*Lucește-mi blând, frumoasa mea steluță
Din înălțimi de zări neprihănite
Revarsă lin o dungă de lumină
În calea vieții mele oboșite.*

*În tine-ador o lume ideală
Pe 'ntinsa cerurilor veșnice,
Stăvesc a bolților nemărginire
Când licărești în noaptea mea pustie.*

*Pătrunde-mă de raza bunătații
Și gândul meu în sbor îl luminează,
Iubirea în durere amorțită
Sub farmecul tău sfânt o înviază.*

*În tremurarea genelor de aur
Tu să-mi șoptești de tainele credinții
Și cu blândețea strălucirii tale
Să-mi potolești amarul suferinții.*

Aurelia Pop.

Două povești slave

de Nicolae Petra-Petrescu

I.

De ce se mărăe câinii către pisici.

Omul, stăpânul tuturor dobitoacelor de pe pământ, a dat câinilor un zapis, ca ei să aibă dreptul a-l întovărăși, ori încărău va merge, a-i păzi casa și averea și să-i fie de ajutor în oșbitele lui treburi. Câinii se țineau foarte mândri de favorul acesta și pisicile îi pizmuiau pentru lucrul ăsta. Pisicile se adunară deci în săbor, și hotărâră să fure zapisul câinilor. Așa și făcură. Cu cel dintâi prilej pisicile au furat zapisul, care era scris pe pergament, și l-au ascuns într-o cămară, printre alte tot felul de vechituri. Acolo a dat preste el un șoarece, care umbla după mâncare, și alergă numai decât la frații săi și le arătă, ce lucru minunat a găsit. Șoarecii ținură sfat, ce să facă, ca zapisul să rămână în puterea lor. Multă vreme nu s'au putut înțelege, până când, iată, se scoală unul din cei mai bătrâni și zice:

„Fraților, eu cred, că lucrul cel mai cumințe, ce putem face, este, să mâncăm zapisul. În chipul acesta este al nostru pe veci, și nu-l mai poate lua nime cu puterea dela noi!”

Statul acesta plăcu la toți. Numai decât s'au dus cu toții la masa serbătorească și mâncară zapisul, fără să lase o bucățică din el.

Nu trecu mult și câinii ținură o adunare. Aci porunciră arhivarului lor, să aducă zapisul, ca să-l vadă adunarea aleasă. Arhivarul n'a avut încărău, a trebuit să spună, că zapisul l-au furat pisicile, pentru că asta o aflase el din loc sigur. Câinii numai decât se aruncară asupra pisicilor, cerându-le, dacă vreau, să le dea zapisul cu buna. Acum au tăbărit și pisicile asupra șoarecilor, zicând, că, în cămara cu vechiturile, unde și-au păstrat zapisul, n'au putut intra nime, decât șoarecii. Să scoată numai afară zapisul. Șoarecii însă n'au putut da zapisul, pentru că, după cum știm, la sfatul celui bătrân, îl mâncaseră de mult.

Din ziua aceea câinii nu puteau suferi pisicile și le goniau înfricoșat. Pisicile însă, pentru ura și goana, ce aveau să suferă dela câini, jurară războiu crâncen tuturor șoarecilor. Iată pricina, de ce se mărăe câinii către pisici și de ce pisicile sunt dușmanii șoarecilor.

II.

Statul bun.

Era un tată care avea două fete. După ce le-a măritat pe amândouă, zise către nevastă-sa: „Măi miere, să dăm fetelor ce avem!” — „Să nu ne faci una ca asta”, zise nevastă-sa. Să nu ne faci lucrul ăsta, până trăim noi”. — „Ei”, zise el, „să le dăm!” Și au împărțit fetelor toate. Fetele i-au cinstit cam două luni de zile. După aceea s'au ținut tot mai departe și mai departe de ei... dela o vreme au început nici să nu-i mai cerceteze. Asta i-a căzut foarte greu tatălui.

Odată se plimbă pe câmp și se întâlnește cu un prieten vechiu, care îi zise: „frate ce umbli așa supărat? eu te știam tot cu voie bună”. — El dete din umeri și zise: „N'am făcut bine. Toți m'au părăsit!” — „N'aibi nici o grijă!” răspunse prietenul. „Iacă aci bani, pregătește o masă, și poștește-ți la ea fetele, ginerii dar și pe mine!”

Se despărțiră, și el pregăti o masă, la care-și invită fetele, ginerii dar și pe prieten. La masă zise prietenul către el: „frate iacă aci o ladă cu bani, eu n'am trebuință de ei și tu nu ai nici o avere. Iți poate prinde bine până vei închide ochii!”

El luă lada și o așeză în cămară. Prietenii buni se înțeleseră de mai nainte și știau ce este în ladă.

Una din fete, încă acolo la masă, șopti bărbatului:

„Ei, tata mai are încă atâția bani, o ladă plină. Trebuie să băgăm de seamă să ni-o lase nouă după moarte!”

Ceealaltă de-asemena vorbi încet bărbatului ei:

„Bărbate dragă, avem multe temeuri să cinstim pe tatăl nostru!”

Masa se ridică. Se împrăștiară toți. Din ziua aceea i-a mers tatălui foarte bine, până la moarte. Muri fără să lase un testament. Fetele numai decât căutară lada, o scoaseră afară o descuiară cu puterea și aflară... oale sparte, glăji stricate, tot cioburi. Într'adevăr bine li-s'a întâmplat.

ECONOMICE

Ingrijirea pășunilor

Pentru ierburile să crească cât mai îmbelșugare, nu e de ajuns numai să curățim pășunile de tufe și buruieni și să le grăpăm, ci e de lipsă ca pământul să conțină și materiile hrănitore cari sunt trebuincioase creșterii plantelor.

Pășunile, cum le găsim pe sate, sunt cu totul stoarse de materiile acestea. Ingrijire nu li s'a dat de loc, nu s'a făcut nimica pentru îmbunătățirea lor, an de an pășunează vitele iarba crescută, prin ce pământul sărăcește tot mai mult, iarba e tot mai puțină și animalele nu-și află hrana de ajuns. Pentru a împedeca sărăcirea de tot a pământului și a ajuta creșterea ierburilor, pășunea — ca ori și care alt loc — trebuie gunoită.

Pentru gunoarea pășunilor s'ar potrivei mai bine gunoiul de grajd, udul (zama) de gunoiu și așa numitul compost (compost e un gunoiu pregătit din felurite rămășițe: noroiu de stradă, măturătura din case și curte, pleavă stricată, buruieni, funingine și altele).

Gunoiu de grajd însă nu este de ajuns nici pentru locurile de arătură, udul de gunoiu — care e o parte a gunoiului de cea mai mare însemnătate, deoarece în acesta se află o multime de materii nutritive pentru plante — la noi se scurge prin canale și șanțuri, lipsind groapa de gunoi făcută sistematic, iar compost nu se face nicăiri în economiile țaranilor noștri.

Gunoarea pășunilor se face dară mai mult numai prin balegile căzute ale animalelor cari umblă la pășunat.

Pentru-ca să se gunoiască pășunea cât mai bine, păstorii trebuie obligați, să împrăștie balegile căzute, lovindu-le cu bățul sau cu piciorul. Tot pe pășune trebuie împrăștiat și gunoiul adunat în locurile de repaus (bătătura de prânz și de ameză) a animalelor. E bine dacă locurile acestea — „bătătura” — se mută din când în când, de pildă tot la 2—10 zile, ca să se gunoiască pășunea toată și să nu se adune gunoiul la un loc. Nu e ertat ca peste noapte să ducă păstorii vitele de pe pășune pe locuri de ale particularilor, ca dormind pe acelea să le gunoiască. Uzul acesta vechiu trebuie strict interzis și totodată și controlați păstorii ca să nu o mai facă. Dacă nu sunt controlați o fac cu toată opreliștea.

În bățatură, balegile animalelor trebuie adunate în grămadă și grămezile acoperite cu pământ, pentru a le feri de uscăciune. Toamna, gunoiul adunat se cară și împrăștie pe partea mai slabă a pășunii. Nu e ertat a lăsa, ca gunoiul adunat să fie vândut de păstori, cum se mai face în multe locuri și astăzi.

După-ce s'a cărat gunoiul se grapă pășunea cu grapa de mușchi pentru a împrăștia și a mărunti cât mai bine gunoiul și baligele.

Numai cu baligele animalelor cari umblă la pășunat însă, noi nu putem aduce pășunile în stare bună, fiind acelea cu totul sărăcite în materii hrănitoare. Astăzi e de lipsă ca să folosim și pe pășuni așa numitele *îngrășăminte* (gunoiuri) *artificiale* (maiestrite).

Îngrășămintele artificiale au favorul acela, că în cantitate mică ele conțin materii nutritive multe, în ele noi putem cumpăra materiile acelea, cari sunt mai de lipsă și din fiecare atâta cât voim.

Îngrășămintele artificiale avem: de *nitrogen*, de *fosfor* și de *kalium* și acestea 3 materii sunt acelea cari lipsesc din pământ.

Dintre acestea mai necesară este folosirea îngrășămintelor de *fosfor*. Acesta lipsește mai tare din pământ. Dintre felurile îngrășămintele de fosfor pe pășuni, se pot folosi *sgura lui Thomas* și *superfosfatele*.

Din sgura lui Thomas trebuie în anii din urmă pentru un jugăr catastral (1600 stânjeni pătrați) 250—300 kgr., mai târziu se ia mai puțin 200 kgr. Superfosfat de 16% trebuie pentru un jugăr catastral 150—200 kgr. Acestea se împrăștie încă toamna sau în decursul iernii.

Folosirea îngrășămintelor de *kalium* — de regulă nu e necesară. Se folosește mai mult numai în pământuri ușoare, nisipoase. Pentru un jugăr catastral trebuie 200—250 kgr. din așa numita *sarea alcalină de Strassfurt* de 40%. Se împrăștie toamna.

Îngrășămintele de nitrogen le folosim totdeauna atunci, când voim să crească iarba cât mai tare, de oare ce nitrogenul înrăurește foarte mult asupra creșterii iute a ierburilor. Din îngrășămintele, cari conțin nitrogen e de recomandat folosirea „Salitrei de Chile” din care trebuie 50—60 kgr. pentru un jugăr. Aceasta se împrăștie primăvara timpuriu.

Folosirea îngrășămintelor artificiale (gunoiurilor maiestrite) și din acestea mai cu seamă a superfosfatului, numai recomandă se poate. Iarbă mai multă, vite bine hrănite, la vaci lapte mai mult va fi răsplata pentru puțină cheltuială, care o avem cu cumpăraturile și folosirea lor. Sașii au și început a le folosi în măsură mai mare pentru îngrășarea pășunii (de pildă Cisnădia com. Sibiiului). Dintre comunele românești până acuma numai una știi (Șebeșul de jos com. Sibiiului), unde s'au hotărât să folosească superfosfat pentru îngrășarea pășunilor.

Prin gunoarea pășunilor nu numai că ajutăm creșterea ierburilor bune, dar totodată stărpim și mușchiul. Acesta crește mai tare pe locurile sărace, în bunățându-le pe acestea, mușchiul încă pier.

Să se îngrijască dară gunoiul adunat pe pășune și pe lângă acesta să se folosească și gunoiul artificial.

Pe multe pășuni iarba e de tot rară și puțină. În cazuri de acestea trebuie să ne silim, ca să se înțelească pășunea cât mai curând și cât mai bine.

De multe-ori ajută înțelenirea și numai gunoarea pășunilor. După gunoarea iarba crește mai puternic, se înfrățește mai bine și în curând locul va fi deplin înțelenit.

Unde numai gunoarea nu ajută, acolo trebuie să sămănăm sămânță de iarbă bună.

Pășunea, unde sămănăm sămânță de iarbă — se gunoiește din toamnă, primăvara se grapă bine cu o grapă grea de fer. După grăpat sămănăm, și apoi tăvălugim, ca sămânța să se astupe cu pământ.

Dacă s'a sămănat iarbă, pășunatul trebuie oprit până ce s'a întărit iarba răsărită. E bine dacă în toamna următoare iară se gunoiește locul.

Pentru pășune ierburile cele mai potrivite sunt: gălămoșul (*Dactylis glomerata*), firușorul (*Poa pratensis*), pieptănărița (*Cynosurus cristatus*) iarba englezească (*Lolium perenne*) Timofteia sau iarba lui Timofteiu (*Theum pratense*) codina sau coada vulpei (*Alopecurus pratensis*) și altele.

Acestea ar fi, — așa mai pe scurt, îngrijirile ce trebuie date pășunilor, dacă voim să avem folos de ele.

Se înțelege de sine, că trebuie să ne îngrijim, ca animalele să aibă și apă bună de beut la dispoziție.

Cine dorește și alte deslușiri, îi stau la dispoziție cu cea mai mare plăcere.

Sibiiu.

Aurel Cosciuc,
conf. agr. al „Asociațiunii”.

Producția zahărului și a petrolului în România

În programul adoptat de actualul guvern pentru ușurarea traiului, figurează și scăderea taxei de zahăr și petrol. În legătură cu aceasta, credem că e interesant să arătăm, care e puterea noastră de producție în ceea ce privește zahărul și petrolul.

În țara noastră sunt cinci fabrici de zahăr: la Roman, Mărășești, Sascul, Chitila și Ripiceni.

Toate aceste fabrici au produs pe anul 1909—1910 o cantitate de 27,697 609 kgr. zahăr. Dacă ținem seama, că în anul 1899—1900 fabricile românești produceau numai 8,354.643 kgr. zahăr, vedem, că în 11 ani producția acestui aliment de primă necesitate a crescut cu 20 de milioane kilograme.

Din datele ministerului de finanțe se vede limpede, că cea mai mare parte din producția zahărului se consumă în țară.

În anul 1909—1910 s'a exportat numai 2150 kgr.

Dacă exportul zahărului e foarte scăzut, în schimb exportul produselor petrolifere a luat la noi un mare avânt în vremea din urmă.

Cercetând datele ministerului de finanțe, vedem, că anul trecut s'a întrebuințat în diferite fabrici 1.160.517.350 kgr. țitei, din care s'a obținut 217.908.037 kgr. benzină, 269.795.456 kgr. petrol destilat, 38.033.325 kgr. uleiuri minerale, 1.453.345 kgr. solzi de parafină și 613.034.441 kgr. reziduri.

Din acestea, s'au consumat în țară 705.113 kgr. benzine nedaturate, 14.474.123 kgr. benzine denaturate, 38.767.237 kgr. petrol și 9.089.368 kgr. uleiuri brute.

Și s'au exportat 116.911.090 kgr. benzine, 290.345.633 kgr. petrol; 14.283.628 kgr. uleiuri minerale și 27.274.608 kgr. reziduri.

După cum se vede, numai uleiurile minerale și rezidurile s'au întrebuințat mai mult în țară. Și asta din pricina avântului considerabil, pe care l'a luat dela o vreme încoace industria românească.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

INFORMAȚIUNI

Arad, 15/28 Aprilie 1911.

De-ale noastre.

George Coșbuc în Arad. În cele 3 zile din urmă Aradul a avut un distins și prea iubit oaspe. Poetul iubit al întreg neamului românesc d. *Gheorghe Coșbuc* a petrecut în mijlocul nostru, unde a fost primit cu cea mai sinceră și caldă iubire. Azi d. G. Coșbuc cu trenul accelerat dela amiază a plecat spre București. Suntem prea fericiți putând să vestim cetitorilor noștri, că d. *Gheorghe Coșbuc* a avut marea bunăvoință a ne promite colaborarea sa la „Românul”.

Caragiale Cu adânc regret am primit dela Berlin știrea, că iubitul nostru amic d-nul I. L. Caragiale în săptămâna trecută a fost bolnav. Cu bucurie putem vesti însă acum cetitorilor noștri, că d. Caragiale este aproape deplin restaurat și în săptămâna viitoare reîncepe colaborarea sa regulată la „Românul”.

Consistor plenar. Azi a ținut Consistorul gr. or. român din Arad ședința sa plenară, în care s'a stabilit raportul general al acestui Consistor către sinodul eparhial despre gestiunea anului 1910. La ședință au luat parte asesorii: Augustin Hamsea, *Gheorghe Purcariu*, dr. Nicolae Oncu, Iosif Moldovan, dr. *Gheorghe Popa*, Nicolae Crășmariu, Demetriu Muscan, Gherasim Serb (referentul), Aurel Călniceanu, Vasilie Beleş, Emanuil Ungureanu, dr. *Gheorghe Ciuhandu*, Mihailu Lucaș, Fabrițiu Manoila, Traian Văjjan, *Gheorghe Feier*, Petru Truția și Vasilie Goldiș.

După desbaterea și primirea raportului general către sinodul eparhial, s'a stabilit bugetul consistorului diecezan din Arad pe 1911. În urmă a ținut ședință senatul bisericesc, apoi cel școlar al consistorului, în cari s'au pregătit rapoartele către sinodul eparhial asupra tuturor afacerilor diecezane.

După ședință, partea mai mare a asesorilor au fost la masă oaspeții P. S. Sale d-lui Episcop diecezan Ioan I. Papp.

Învierea Domnului în Sibiiu. Cu solemnitate impunătoare s'a serbat și de astădată Învierea Domnului în catedrala din Sibiiu. Atât la Înviere, cât și la sfânta liturghie, a pontificat înaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Meșianu*, asistat de domnii: Galacteon Șagău, Mateiu Voileanu, Nicolae Ivan, Dr. Ioan Stroia, Pavel Boldea, Dr. Vasile Bologa, apoi Dimitrie Câmpian și Dr. Vasile Stan, ca diaconi. A cântat corul mixt, condus de d. profesor *T. Popovici*. La finea liturghiei Excelența Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan*, a rostit o cuvântare plină de învătăuri frumoase, pe care publicul numărös din catedrală a ascultat-o cu mare atențiune.

Nenorocire. „G. Transilvaniei” scrie: Cu ocaziunea salvelor de piulițe, ce se dau cu rost și fără rost în tot decursul zilelor de sărbători ale Sf. Paști în Scheii-raqovului, a explodat o piuliță, pe Coasta Prundului, rănind greu la picioare pe patru bărbați, cari au fost transportați la spital, unde lui Constantin Nicolae a trebuit să-i amputeze piciorul.

MAGAZIN IEFTIN

MAUTNER R.

↳ Ieftinătate generală surprinzătoare.

Cumpărând o cantitate mai mare de mărfuri am ocaziune a pune la dispoziția Onor. public, cu prețuri uimitor de scăzute: pânzetură, canafas (pânză lustrușă), delin de spălat, delin francez, Batist de mătase, zephir englez, albituri, șervete, fețe de masă, covoare, perdele, acoperitoare de pat, etc., orice obiecte din acest resort. Mulțime de stofe și costume engleze cu jumătate de preț se capătă la magazinul ieftin al lui

MAUTNER R., Arad, str. Hunyadi Nr. 1. — Prăvălia e deschisă a. m. dela 8—12, p. m. dela 1¹/₂—7 ora

Personale. Primim știrea, că locotenentul d. *Alexandru Candrea* ajutant la reg. 33 din Arad a fost înaintat la rangul de căpitan.

Sincere felicitări!

Convocare. Despărțământul Făgăraș al „Reuniunii învățătorilor” din Arhidieceza gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, conform §-ului 21 din din statute își va ține adunarea de primăvară *Duminică în 7 Mai st. n. a. c.* în comuna *Beșimbac*, la care avem onoare a invita P. T. membrii precum și pe toți binevoitorii învățământului popular.

Programul: 1. Participarea la serviciul divin la orele 8 dimineața. 2. Azistare la examenul ce se va ține cu elevii școlii locale. 3. Deschiderea ședinței și citirea apelului nominal. 4. Alegerea comisiunilor: a) pentru aprecierea examenului și a dizertației; b) pentru încasarea taxelor și înscrierea de membri noi. 5. Dizertație pedagogică prelucrată de *Ioan Netoianu*. 6. Citirea procesului verbal luat în adunarea de toamnă. 7. Raportul casierului. 8. Raportul comisiunilor exmisse sub pct. 4. 9. Eventuale propuneri. 10. Defigerea locului pentru adunarea viitoare și designarea dizertațiilor. 11. Alegerea alor doi membrii verificatori și închiderea ședinței. *Vad.* la 20 Aprilie n. 1911. *Octavian Popp*, prezident. *Ioan Cocișiu*, notar.

Cununie. D. dr. *Victor Deleu* (Șimleu) și d-na *Olivia Deleu* născ. de *Bárdosy* (Sibiu) căsătorii. Sincere felicitări.

Nouă familie nobilă românească. Distinsa familie *Șimon* din Sângeorgiu de Câmpie, scrie „G. Tr.”, și-a câștigat titlul nobilitar de *Șimon de Mezö-Szt-György*. Această familie, originară din Cașva, lângă Reghin în vechime distingându-se prin bravuri, și-a câștigat nobilitatea și a dobândit dela regii Ungariei extinse moșii în Șomfalău. Unii membrii a acestei familii s'au maghiarizat cu timpul și astfel și nobilitatea s'a crezut trecut cu aceia la Unguri. O ramură a acestei familii s'a așezat în Sângeorgiu de Câmpie și aci iarăși o parte s'a maghiarizat, cum a fost *Adalbert Simon* și *Ladislau Simon*, iar altă parte și-a conservat legea și limba românească până în ziua de astăzi. Cei maghiarizați au și dispărut cu totul din Sângeorgiu de Câmpie.

La stăruința și în urma cercetărilor distinsului supralocotenent *Alexandru Simon* din Brașov, s'a dovedit prin documente că familia *Simon*, ramura românească este adevărată descendentă a familiei nobile *Simon* și astfel în mod oficial i s'a recunoscut nobilitatea și i s'a conces predicatul de *Mezö-Szt-György*.

Gratulăm supralocotenentului *Simon* și-i mulțămim pentru fagiile avute întru dobândirea nobilității familiei sale, care are mare însemnătate și din punct de vedere istoric românesc și am dori ca d-sa să ne dea o descriere mai amănunțită a fazelor, prin cari a trecut această familie dela început până în ziua de astăzi.

Sfânta Mănăstire dela Prislop (diec. Lugojului) după cum scrie „Unirea”, a primit un dar de sf. Paști, de o rară valoare. Insuflețita prezidentă a „Reuniunii femeilor române” din com. Hunedoarei, doamna *Elena Hossu-Longin* născ. Pop de Băsești, la care se întrece gustul artistic, priceperea și entuziasmul pentru arta națională română cu evlavia creștinească, a lăsat a se lucra la atelierul din Orăștie a numitei reuniuni o acoperitoare de altar executată întreagă cu motive de cusături originale românești și a închinat-o bisericii dela numita mănăstire. Frumuseța acoperitoarei nu se poate admira și lauda de ajuns; e vrednică de aceea, care a dăruit-o și de acele mâni binecuvântate, cari au creat-o. Cu astfel de fiice ale neamului, suntem siguri, că va renaște și înflori sf. mănăstire și va fi iar ca odinioară, lăcaș sfânt de închinare, cum a dorit-o să fie fecerita întemeietoare, Domnița *Samfira*, fiica *Voevodului Moise Basarab* al Munteniei.

Necroloage. Direcțiunea institutului de credit și economii „Arieșana” din Turda, adânc întristată, anunță repentina moarte a prea on. domn *Simeon Pop*, prototopog gr.-cat., președintele comitetului de supraveghiere, întâmplată la 21 Apr. seara în comuna *Luna* (comit. Turda-Arieș). Turda, la 22 Aprilie 1911.

— *Ioan Barbul de Glod*, fost paroh gr.-cat. al Bârseului-mare, proprietar, membru în congregațiunea *Szolnok-Doboka*, membru ordinar al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român, după un greu și îndelungat morb a răposat în 25 Aprilie n. în vârsta de 53 ani. Inmormântarea a avut loc azi Joi, la 27 Aprilie în cimitirul din Bârseu. În veci amintirea lor.

Din patrie.

O hotărâre ministerială importantă. Vânzarea cărnei de oaie în piață nu se poate pedepsi. Așa a enunțat nu demult ministerul de comerț prin hotărârea sa Nr. 14,202/911.

Cazul concret în urma căruia s'a adus hotărârea de sus este următorul:

Un sătean vindea cu ocazia târgurilor de săptămână regulat carne de oaie în piață. Autoritățile industriale de gradul prim și al doilea au calificat aceasta de negoț cu carne și fiindcă vânzătorul din chestie nu avea certificat industrial l-au pedepsit pe baza §-ului 156 al punct. a) al art. de lege XVII: 1884 — pentru contravenție.

În urma apelației acuzatului, ministrul de comerț a anulat sentințele condamnatoare ale instanțelor prime și absolvând pe acuzat de sub pedeapsa, ce i-s'a dictat, a enunțat, că *carnea de oaie este un aliment, pe care îl poate pune în vânzare cu ocazia târgurilor de săptămână ori și cine — chiar și fără certificat industrial.*

„Asociația Esehiană de ajutorare reciprocă” cu care am avut prilej a ne ocupa într'un număr recent al ziarului nostru a format obiect de discuție și în ziarul săsesc din Sibiu: „Sieb. Deutsches Tageblatt”. Autorul articolului relevă în general aceleași cazuri de exploatare și seducere a publicului de a-și face de lucru cu aceasta „Asociație” de ale căreia daraveri — zice — probabil se va interesa și procurorul.

De altă parte organul „Volksrecht” din Eszék publică o lungă dare de seamă asupra adunării generale a „Esehianei” și amintește de iregularități grave comise de conducătorii asociației, cărora adunarea generală li-a denegat votarea absolutului. Conducătorii sunt acuzați de ziarul amintit direct cu esrocherie și falsificări, fără ca până acum să i-se fi făcut proces pentru aceste acuze grave.

În contra filialei asociației în Timișoara, precum aflăm, din alt izvor, încă s'au făcut mai multe arătări criminale de cătră unii membrii păgubiți.

În jurul asasinării regelui Alexandru Obrenovici. Ziarului „Az Est” i-se comunică din Berlin că secretarul de ambasadă, baronul *Stetten* reimprespătează o poveste în legătură cu sfârșitul dinastiei *Obrenovici*.

Baronul *Stetten* locuia lângă *Konac* și în ajunul asasinatului a vizitat pe regele *Alexandru*.

Baronul *Stetten* scrie că regele i-s'a plâns atunci că regina *Draga* e urită în străinătate și că i-a declarat că își leagă soarta de a ei și că mai de grabă va părăsi țara de cât pe *Draga*.

În urma acestei convorbiri a avut loc o serbare la Curte. Regele *Alexandru* n'a dat ascultare oamenilor săi de încredere cari i-au atras atențiunea că numeroși ofițeri au sosit la *Belgrad*.

Pe când se servea ceaiul, un servitor a adus ministrului de războiu o scrisoare. Ministrul voia s'o deschidă, când regele se apropiă

de dânsul și-l întrebă ce părere are asupra corpului ofițeresc.

Ministrul de războiu ascunse scrisoarea și stătu de vorbă cu regele.

După miezul nopții a avut loc măcelul dela *Curte*, căruia i-a căzut victimă și ministrul de războiu.

Scrisoarea s'a găsit asupra lui. Prin ea un ofițer superior comunica ministrului de războiu că regele și regina vor fi asasinați la noapte și că n'ar fi târziu să aresteze pe șefii complotului pe care îi indica pe nume.

Dela frați

Prietenia Româno-Italiană. D. di *San Giuliano*, ministrul de externe al Italiei, a adresat d-lui *C. Nanu*, ministrul României la *Roma*, scrisoarea de mai jos:

Roma, 7 Aprilie 1911.

Domnule Ministru,

Am onoarea a vă răspunde de primirea notei nr. 181, cu data de 18 Martie curent, prin care a-ți binevoit a mă informa că guvernul României a hotărât să dăruiască comitetului sărbătorilor jubilarie italiene reproducțiunile monumentelor românești, expuse în secțiunea română a expoziției arheologice la *Termele lui Dioclețian*, precum și colecția de fotografii, stampe, cărți, expuse de asemenea la aceeași secțiune.

Această hotărâre am adus-o la cunoștința comitetului di *San Martino*, președintele comitetului sărbătorilor comemorative.

Guvernul Regal a fost foarte măgulit de darul guvernului regal al României, și prețuește îndeosebi sentimentele cari l-au inspirat. Aceste amintiri a unei obârșii comune, precum d-voastră a-ți spus-o așa de bine, vor fi păstrate cu sfințenie în muzeele italiene, și vor mărturisii de amicitia cordială și de simpatia celor două popoare latine.

Vă rog să binevoiti a vă face interpretul profundei recunoștinți a guvernului regal, pe lângă guvernul regal al României, și să primiți, domnule Ministru odată cu mulțămirile mele, pentru binevoitoarea comunicație ce mi-ai făcut, asigurarea înaltei mele considerațiuni.

(ss) di *San Giuliano*,

Patriarhul din Constantinople și Aromânii. Cetim în „Viitorul”: *Patriarhul grec din Constantinople continuă să aibă față de frații noștri din Macedonia aceiași dușmănoasă și prigontoare atitudine pe care o avea și înainte. Și mai știm încă foarte precis, că acest înalt ierarh, care, pe cât se pare, adoră mai mult băta și iataganul de cât crucea, a ținut să dea un nou semn despre ura de moarte ce o poartă Aromânii, chiar acum, în toiul bucuriei de care tresaltă presa grecească cu prilejul reluării relațiilor cu România.*

Dovadă: următoarea insolentă notiță apărută în *La Turquie*, ziarul oficios al Patriarhiei: „Vossische Zeitung” află telegrafic din Constantinopol, că patriarhatul ecumenic din *Fanar* este dispus să primească cererile delegațiunii Romanizatorilor, care se află actualmente în Constantinopol.”

„Putem să declarăm cu siguranță, că această știre este lipsită de orice temei”.

Ruperea unui pod pe Siret. Din *Bacău* se anunță, că *Vineri* dimineața, pe când mai mulți oameni treceau cu căruțele încărcate podul de peste *Siret*, la *Holtu*, podul s'a rupt chiar la mijloc și toți au căzut în apă, cu căruțe și vite cu tot.

Din fericire, partea de pod care a căzut în apă a servit de plută nefericiților oameni și cu dânsa au mers pe *Siret* până la satul *Buhoeiu*, unde le-au venit în ajutor cantonierii județeni.

Totuși s'au înecat o femeie, un cal și mai mulți miei, pierzându-se și diferite cereale din căruțe.

Prima și cea mai veche
casă de clavire **Franz și Albert Renner**

este a lui

în Timișoara-Iosefin, str. Hunyadi 12.

Mare asortim. de pianе,
pianine și harmonii.

Calitatea cea
mai bună.

Prețuri ieftine.

Din străinătate.

Sosirea escadrei Austro-Ungare la Corfu. Escadra austro-ungară a sosit Marți la Corfu. Contraamiralul Kunsti, în fruntea a vre-o 40 de ofițeri, s'a dus la Achilleion unde au fost primiți de împăratul Wilhelm, care le-a oferit în urmă un supelu pe vasul Hohenzollern. Au asistat familia împărătească și familia regală a Greciei, ofițerii austro-ungari și comandanții vaselor germane.

Inaugurarea expoziției din Turin. Sâmbătă 16/29 c. se va face cu deosebită solemnitate inaugurarea expoziției din Turin (Italia) în prezența suveranilor, mai multor prinți de sânge și a înalților demnitari ai Statului.

De asemenea peste 300 deputați și senatori vor sosi din Roma în acea zi pentru a asista la solemnitate.

Mari serbări venețiene vor avea loc la Turin în tot timpul cât vor sta acolo Suveranii și se vor da și două reprezentațiuni de gală la teatrele Regio și Carignano.

Consiliul de miniștri în chestia Chinei. Din Petersburg vine știrea, că Dumineca trecută s'a ținut un important consiliu de miniștri, în care s'a discutat asupra chestiunilor chineze. După ridicarea ședinței primul ministru a supus țarului propunerile sale în această privință.

Miniștrii de războiu și de marină vor pleca Sâmbătă în Siberia, însoțiți de câțiva ofițeri ai statului major, spre a inspecta trupele de acolo.

Situația e critică.

Nou trimis la Curia papală. Noul trimis al Austro-Ungariei la curtea papală prințul Schönburg-Hartenstein s'a prezentat la Papa în mod oficios. În discursul său a solicitat ajutorul preagrațios al Papei în noua sa activitate întru înțărirea legăturilor dintre Monarhie și Curtea papală. Papa în răspunsul său l-a asigurat de tot sprijinul său, iar la sfârșit a implorat darul divin, care se trăiască încă mulți ani pe încăruntitul nostru Monarh.

După primirea oficioasă ambasadorul a fost condus în departamentul privat al Papei, unde i-s'a prezentat și celalalt personal al ambasadei.

Prințul a vizitat apoi și pe secretarul Merry del Val, iar după aceea a mers în biserica sf. Petru, unde s'a rugat la mormântul Apostolilor. Secretarul i-a întors vizita la palatul ambasadei.

Situația politică în Turcia. Cu toate că în ședința de Mercuri a partidului pentru „Uniune și Progres” s'a stabilit un acord, prin care s'a înlăturat demisia guvernului, situația generală totuși este urmărită cu o atențiune deosebită.

Guvernul reacționar din partidul tinerilor turci pare a fi fost sprijinit de o parte a armatei. Sunt, însă, indicii că marea majoritate a armatei e ostilă acestui curent.

În caz când Camera va perzista în atitudinea sa, care tinde la provocarea unei schimbări și în caz când uneltirile împotriva sistemului tinerilor turci nu vor înceta, parlamentul va fi dizolvat în curând.

Răscoala în Tripolitania. „Corriere d'Italia” află din Bengasi (statul Barca) că fostul sultan al vilaetului turc Tripolitania, care fusese dețronat de către francezi, s'a răsculat. Ex-sultanul a pornit în fruntea unui trib împotriva garnizoanei Abeker și a înconjurat orașul.

Răspunsul lui Kuropatkin. Kuropatkin, care a fost comandantul suprem al armatei rusești în marele războiu ruso-japonez, a scris la timpul său o broșură, în care cerea să se desvinovățească de vina dezastrului urmat din acest răz-

boiu. Contele Witte încă pe atunci declarase, că cartea lui Kuropatkin conține neadevăruri, din care cauză Kuropatkin îl provocase la duel pe Witte. Ța. ul împiedecase însă duelul.

Acum contele Witte a scris o broșură, în care arată cu documente, că Kuropatkin a spus neadevăruri în cartea sa. Ca dovadă Witte expune istoricul ocupării Mandciuriei de către armata rusească.

Kuropatkin afirmă în opul său, că el n-a fost nici când pentru ocuparea acestei provincii, dar contele Witte arată prin depeșe și autografe de ale lui Kuropatkin, că dânsul a pledat mai mult pentru aceasta. Opul a stârnit senzație mai ales, că Țarul și-a dat învoirea prea înaltă la publicarea răspunsului lui Witte. Nu numai în Rusia, dar în Europa întreagă se așteaptă evenimentele din viitor, căci Kuropatkin va răspunde cu siguranță la atacurile lui Witte.

Franța în chestia Marocului. Pretinsa intervenție a Franței în Maroc a alarmat mult presa europeană. Lucrul se prezenta așa, că Franța urmărește scopuri de cucerire, mai ales, că se zvonise, că ar întreprinde pasul acesta în secret.

Acum se vestește, că Franța a avizat pe toate guvernele din Europa despre trimiterea trupelor sale. Pentru aceasta însă n'a cerut consimțământul acestor puteri și nici acestea n'au ridicat până acum vr'o excepție în privința aceasta.

Prin aceasta însă nu este exclus, ca puterile să nu-și ridice cuvântul și mai târziu, căci în cercurile din Germania se face o critică asupra guvernului francez. Atárnă, că Franța va ținea Fezul ocupat mai multă vreme sau ba. În cazul acesta se așteaptă conflicte diplomatice de mare gravitate.

Episcop bombardat cu pietri. Din Paris se anunță, că episcopul Bauxox a fost bombardat cu pietre pe când se ducea la biserica din Le Plume. Geamurile trăsorii au fost sparte, vizi-tiul rănit. Episcopul a scăpat neatins.

Expediția Garibaldiienilor în Albania. Cu privire la pretinsa expediție a voluntarilor italieni pentru Albania, ziarul „Popolo Roman” din Roma repetă că, după părerea sa, aceste zvonuri nu se vor realiza și cu atât mai puțin, cu cât măsurile guvernului italian vor ști să înlăture la timp orice încercare nepatriotică de a turbura raporturile Italiei cu alte puteri.

Groaznică explozie într'o mină. O exploziune a avut loc într'o mină de hule din Eikgarden, în Virginia orientală, închizând într'ansa 28 mineri. E temere, că toți au perit.

Turburări antisemite într'un sat din Galiția. În satul rutean Casar au izbucnit excese împotriva Evreilor. Câteva persoane au fost rănite. S'a trimis miliție la fața locului. Un funcționar al guvernatorului a plecat la Casar.

Asemenea excese s'au întâmplat și acum câțiva ani. În procesul monstru ce a urmat, au fost condamnați câțiva țărani.

Scufundarea unor vapoare chineze. Două vapoare chineze s'au ciocnit Duminecă la 100 de leghe la Sud de Shanghai. Unul din ele s'a scufundat. Vre-o 40 de Chinezii s'au înecat. Toți călătorii străini au fost salvați.

Grnaznică catastrofă de cale ferată. Din Londra vine știrea, că în apropiere de Capstadt s'a produs o teribilă catastrofă de cale ferată.

Un tren compus din 4 vagoane de persoane și 6 de marfă, a căzut de pe pod într'o prăpastie, la o adâncime de peste 100 de metri.

La locul catastrofei nu se afla decât locuința unui fermier, așa că până la sosirea ajutoarelor a durat o jumătate de zi.

Lucrările de salvare au mers foarte greu. Până aseară s'au scos 32 cadavre și 25 grav răniți.

ULTIME ȘTIRI

Alegerea din Ighiu. Tetétleni, apărătorul lui Szász Pál își încheie vorbirea de apărare, prezintă apoi contrapetiția, în care cearcă să arate, că d. Vaida a agitat. În cuvântările sale de program a promis alegătorilor împărțirea pământurilor preoțești și episcopești. Afirmă apoi, că preoții ar fi agitat de pe amvon pentru d. Vaida și nu s'au ferit nici de îndemnare la omor. Agitația preoților a și avut de rezultat un caz de omor, aprinderi și bătăi.

Îi replică d. Vlad în mod energic înfirmând punct de punct contrapetiția. D. Vaida n'a agitat, ci a desvoltat numai programul partidului între marginile legii. În ce privește omorurile și celelalte excese d. Vlad declară și cere să se asculte mai mulți martori, cari vor dovedi contrariul. Dar e absurdă această acuză a lui Tetétleni, căci nu se poate să se fi întâmplat astfel de excese, când fiecare comună a fost asediată de soldați. Unde e apoi ochiul atât de scrupulos în astfel de cazuri al administrației. Beutura și corupția, de care vorbește Tetétleni sunt de asemeni nebazate, ba sau practicat în măsură extinsă de către partidul lui Szász Pál. Tetétleni în lipsă de date recurge la întortochiarea paragrafilor, cu ajutorul cărora sperează să-și ajungă scopul.

D. Vlad încheie cu cuvintele: „În decurs de zece ani am avut parte de multe și mari desiluziuni în viața mea politică, dar nu mi-am pierdut încrederea în cel mai înalt for judecătoresc, dela a cărui dreptate aștept, ca d. Vaida să fie declarat de deputat al cercului Ighiu”.

Sentința se va publica în 2 Mai n.

Lupta pentru votul universal. Din comuna Igrış, comitatul Torontal, primim știrea, că bravii Igrışeni aderenți sinceri ai partidului național vor organiza în 7 Mai n. a. c. la orele 3 d. a. o adunare populară cu următorul program:

1. Situația politică.
 2. Sufragiul universal.
 3. Dreptul limbei românești.
 4. Rezoluțiune, și
 5. Eventuale propuneri.
- Laudă lor!

Tragicul sfârșit al unei doamne. Din Reichenau se anunță, că d-na Ana Weber a căzut Sâmbătă dimineața de pe muntele Rax și a rămas moartă pe loc. Nu este exclusă probabilitatea unei sinucideri.

Unicul fiu al doamnei Weber a căzut acum cinci ani de pe acest munte. De atunci d-na Weber vizitează în fiecare Duminecă mormântul fiului pe munte. Rudele susțin că e vorba de un accident.

D-na Weber lasă în urmă o avere de 2 milioane coroane care revine moștenitorilor și mai multor societăți de binefacere.

E lucru stabilit că nu e vorba de o sinucidere ci de un accident nenorocit.

KILENYI C. és T^{sa}.

Arad, str. József főherceg 11, la globul vânăt.

Au sosit noutățile de primăvară.

Preț ieftin extraordinar.

Pănuri de haine femeiești, mătăsuri, delaine, zephire, cartoane, mănuși, ciorapi pregătiți de penitențieri. Asortiment bogat de umbrele, pălării de paie pentru dame. Modele și decoruri se capătă cu preț foarte scăzut.

Papa greu bolnav. Cu toate știrile liniștitoare ce sosesc din Vatican totuși se dă ca sigur că starea Papei e mai gravă de cum s'ar putea crede după informațiile oficiale. Boala actuală este o urmare a gutei cronice de care suferă Papa. Medicii au fost încă acum o săptămână de acord, că în ori ce moment se poate ivi o catastrofă.

Deși bolnavul a trecut cu bine prin stadiul critic al boalei, totuși sunt încă temeri de surprize. Medicii au înființat în Vatican un serviciu permanent. Toate audiențele au fost contramandate.

Starea Papei continuă a inspira serioase temeri. Pe lângă guta de care suferă, se mai manifestă și urmările bătrâneții. Papa se simte slăbit și obosit, cu toate aceste însă numai cu greu a putut fi convins că are nevoie de puțină odihnă.

Măsuri contra presei din Constantinopol. Tribunalul militar din Constantinopol a suspendat Mercuri apariția ziarelor „Tanin” și „Zia” pentru atacurile lor violente.

Marele vizir a anulat hotărârea tribunalului militar, căci dacă guvernul ar voi să aplice măsurile restrictive cu toată severitatea, atunci ar trebui să suspendeze într-o zi sau două toate ziarurile din Constantinopol.

Tribunalul militar a avertizat ziarurile că dacă nu vor înceta cu atacurile lor se vor lua măsuri severe pentru încetarea acestei campanii. Marele vizir face tot posibilul spre a paraliza efectele campaniei ziarurilor.

Ministrul de războiu Mahmut-Schefket pașa va face demersuri spre a pune capăt dezbinării ce se manifestă printre ofițeri.

Din cercurile oficiale se svonește, că în caz când Camera își va exprima neîncrederea sa față de guvern după ce acesta va fi răspuns la interpelarea în chestia întrevederii dela Potsdam, parlamentul va fi imediat disolvat.

x Noutăți de primăvară. În prăvălia lui Schwarzberger Manó din Arad, strada Vörösmarty Nr. 3 se pot căpăta pe lângă prețurile cele mai ieftine și serviciu prompt și solid, următoarele: pardesii femeiești, raglane și kimone engleze, mare asortiment de haine pentru fete și copii.

x A apărut: Elemi népiskola értesítő könyvecske — Aviz școlar pentru școlile populare primare.

Se află de vânzare la Librăria diecezană din Arad. Prețul unui exemplar 30 fil, + 10 fil, porto.

Redactor responsabil: Atanasiu Halmágian.

La Librăria diecezană, Arad

se află de vânzare următoarele cărți literare:

Sadoveanu M. Apa morților, roman . . .	2—
„ „ Soimii . . .	2—
„ „ Povestiri de seară . . .	2—
Pop, V. Iubirea e biruitoare . . .	2—
Sandu Aldea C. Ape mari . . .	2—

**Primesc ieftin și cu garanță
reparare de mașini de îmblățit,**

◀ chiar și de acelea, a căror
cazan are lipsă de probă. ▶

Mihaiu Bănățeanu,
mașinist diplomat.
Arad, Strada Vendel nr. 5.

Triumf. Fabrica de bere
a domeniului
baronesei

ELEK NOPCSA,

s'a travestit radical, s'a sporit cu mașini noi și afară de berile de bun renume produse până aci, de un timp fabrică și bere specială

malata

care va purta în circulație numele

Diadal bikasör.

Această bere specifică, într'adevăr excelentă a cucerit în scurt timp marele public.

Cu tot respectul

d-na **Nopcsa Elek,** baroneasă.

Atrag binevoitoarea atențiune a
on. public asupra institutului
meu de

spălat și călcat

bine aranjat, în care primesc tot
felul de **curățire.**

Cu stimă:

SZABÓ BÁLINTNÉ, Arad
str. Deák Ferencz Nr. 7.

Cele mai noi susceperi de
plăci pentru
gramofon:

Hullo falevél

din „Czigányszerelem” și din
„Balkáni herczegnő”

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.
Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă”.

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körut 29.

Director-șef: **Dr. A. Cozmutza.**

Consultanți dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

Dr. Brutus Macaveiu
med. univ.

specialist în morburile femeiești, asist nt la
clinica de femei „Crucea albă” din Timișoara,
și ține ordinațiunile în Timișoara-Fabric,
piața Kossuth Nr. 2.

Numărul telefon 11—68.

„IANER” cremă neunsuroasă.

Cel mai nou product igienic pentru curățirea și înfrumusețarea pelei.

Înlătură petele galbene, bucele pricinuite de înfierbințeli, sgrăbunțe și alte necurătenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes.

I teglă I cor.

» **IANER** pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zilnic folos, care acoperă încrețiturile și e cu totul nestricăcioasă. În culorile: roza, albă și cremă. **I cutie I cor.**

» **IANER** săpun. **I bucată 60 fileri.**

» **IANER** pastă pentru dinți. **I doză I cor.**

» **IANER** apă pentru gură. Bună pentru dinții scorburoși și gingiile buretoși, contra mirosului greu de gură. **I sticlă cor. I-60, jum. sticlă 80 fil.**

» **IANER** esență pentru păr. Excelentă pentru înlăturarea mătretii și contra căderii părului. **I sticlă, I cor. 30 fil.**

» **IANER** pomadă pentru creșterea părului. **I teglă 2 coroane.**

» **IANER** vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet, ori în blond părul sur și cărunt. Nereușita colorii e eschisă. La comande să se noteze că părul încăruntit în ce culoare să se vâpsească (negru, brunet). **Un carton 4 cor.**

» **IANER** apă. care face părul blond. Pentru a văpsi în timp scurt, în băl, auriu, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. **I sticlă 4 cor.**

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacierilor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer” ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare” a lui **Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárvaros Fő-ut 72.**

Ioan Gabor

meșter-țiglar și acoperitor cu lespezi de metal eternit.

Primește toate lucrările aparținătoare acestei branșe și le execută punctual, pe lângă cele mai moderate prețuri.

Servește bucuros cu pianuri și preliminar de spese.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint sdrobot și bijuterii.

Deutsch Izidor,
orologier și bijuter.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Institut nou de văpsit, curățire chimică și spălat cu aburi a albiturilor în Arad.

Instiințare. Am onoare a aduce la cunoștința on. publice din Arad, că am înființat în **Arad, strada arhiducelui Iosif nr. 9**, un nou

institut de văpsit, curățire chimică și spălarea albiturilor cu aburi.

aranjat după cele mai moderne cerințe. Praxa câștigată pe acest teren în Capitală și alte orașe mari ale țării, sunt în stare să împlinesc toate condițiile celor mai gingașe pretenziuni. Asigur pe sprijinitori pe lângă serviciul prompt și de prețurile cele mai ieftine. — Rog splinjinul on. Public.

Cu stimă: **EUGENIU JUNCAN.**

Comande din provincie se execută prompt și conștientios.

Mare asortiment de ghete de bal

în culoarea aurului, din atlas albastru și trandafiriu, din piele de laek și chevreaux

la **Weinberger János**

cel mai distins magazin de ghete.

ARAD, Andrassy-tér nr. 20.

25 (11)

Parfum admirabil

pentru udat la Paști și Sângeorz, miros de violele, lăcrămioare, trandafir, etc., cu prețul de 50 fl., cor. 1-50 și cor. 2.

Văpseală pentru ouă, lipsită de otrăvă în colori diferite, cutia 6 fl.

Xărtii în colori diferite pentru colorat ouă, cutia 16 fl.

Parfumuri lipsite de alcool, sticla 90 fileri.

Se capătă toate la

Rozsnyay M.

apotecar, **Arad**, piața libertății.

... Singurul institut de asigurare ardelean ...

„Trașssylvania” Sibiu. Strada Cisnădiei 5. — Edificiile proprii.

recomandă

... **Asigurări împotriva focului,** ... pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc., pe lângă premiul recunoscut de cele mai favorabile condiții, eum și

... **Asigurări asupra vieții,** ... (pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat dela asezămintele profesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții, și cu termen fix, cu plăți simple sau duble a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare,

Asigurări contra grindinei (de piatră)

Asigurări de accidente corporale, contra infracției (furt prin spargere),

Asigurări de pagube la apaducte,

Sumele plătite pentru pagube de fose până la finea anului 1909	R. 4.831,163-51
Capitale asigurate pe viață achitate	4.571,035-31
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1909	fose 112.045,412-
	viață 10.847,132-
Fonduri de întemelare și de rezervă	2.309,387-

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuisiții, cari au legături bune, se primesc la serviciul institutului în condiții favorabile.

(59) 8

Frumseță și sănătate! La **Cornel Demeter,**

farmacist în **Orăștie (Szászváros)**, găsiți următoarele preparate cosmetice de bun renume:

■ **Cream de benzoe mygdale.** Creamul de benzoe servește pentru conservarea, înfrumșetarea și albirea mânilor și feței, dând totodată și o fineță deosebită. Delătorează tot felul de necurătenii de pe mână și față, — precum: pete, bubițe, zgrăbunțe, pisteni (mitesser), precum netezește și zbărciturile. Conținutul creamului acestuia e nestricăcios pentru față și mâni. Prețul 60 fl.

■ **Săpunul de benzoe mygdale.** Săpun excelent pentru toalette. E preparat din ingrediente foarte fine și din mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea. Prețul 10 fl.

■ **Poudre-Veturien.** Acopere foarte bine, încât nici nu se observă că fața este pudrată. Intrebuințată pudra cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmărire neplăcută, ce altcum ar cauza vântul și razele soarelui. Este în culoare albă, roză și galbă. Prețul 1 cor.

■ **Veturien-Parfume.** Veravioleto, cel mai fin parfum de violele, lăcrămioare și scumpie (iorgovan). Prețul 1-60 fl.

■ „Ideal”, cel mai nou parfum. Prețul 2 cor.

■ **Apa de gură „Cremier”** (albă sau roșie). Prin întrebuințarea apei acesteia, nu devin dinții găunoși, — și delătorează durerea dinților, precum să și întăresc dinții și gingiile. Prin întrebuințarea apei acesteia, să delătorează mirosul neplăcut și greu din gură. Prin întrebuințarea apei acesteia cu pravul de dinți „Cremier”, devin dinții foarte frumoși, albi. Prețul 80 fl.

■ **Pravul de dinți „Cremier”.** Prin întrebuințarea pravului acestuia devin dinții frumoși și albi. Prețul 70 fl.

■ **Peril de dinți, fine.** Alegere mare, în diferite prețuri.

■ **Esență de China.** Contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1-40 fl.

■ **China tannopomada.** Pentru creșterea părului. Prețul 70 fl.

■ **Oleu de nucă.** Extract de nuca oleica, pentru conservarea părului. 1 sticlă 80 fl.

Toate acestea să pot primi la

farmacistul M. Cornel Demeter, Orăștie—Szászváros.

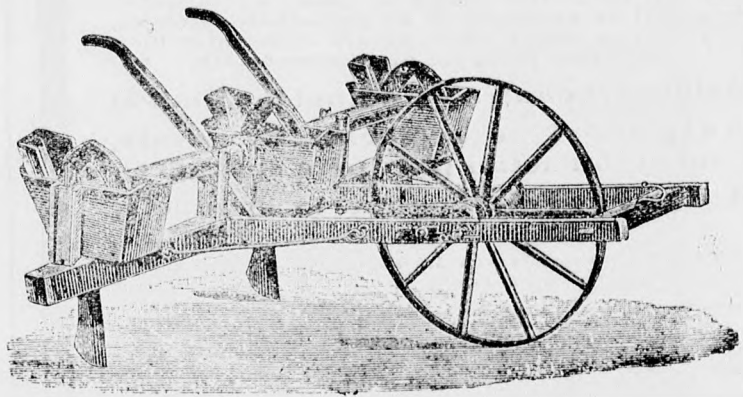
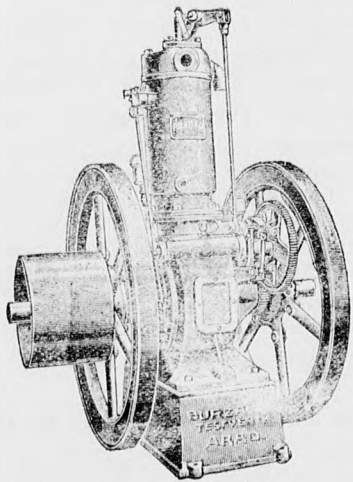
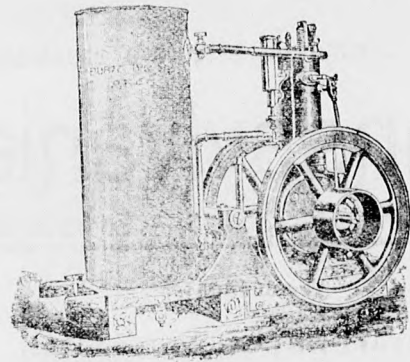
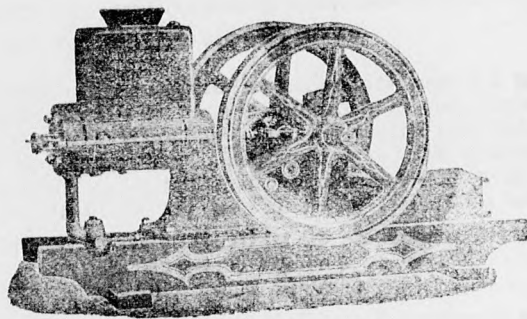
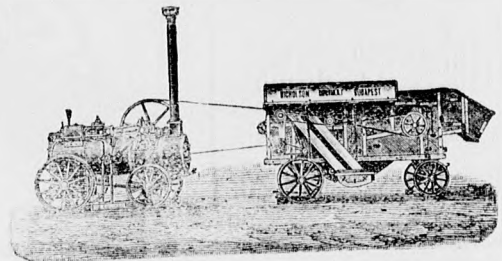
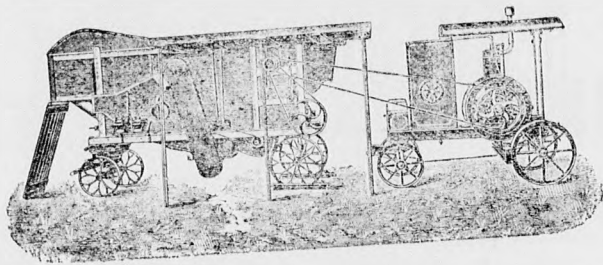
FRATII BURZA

Nr. telefonului 604.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

A R A D, Boros Béni-tér Nr. 1.
(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** cu prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate. Catalog trimitem gratuit.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„TIMIȘIANA“

INSTITUT DE CREDIT și ECONOMII SOCIETATE pe ACȚII
FONDATĂ IN ANUL 1885.

Centrala în **Timișoara-centru**
(Belváros) Piața Balázs-tér nr. 1. (Palatul Mocsonyi).

Filiale în:

Buziaș, Recaș, Ciacova și Detta.

Telefon Centrala Direcțiunea: Nr. 510.

Contabilitatea: Nr. 1149.

Capital propriu 1,500.000 cor. — Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Filiala Buziaș nr. 10, Filiala Recaș nr. 14, Filiala Ciacova nr. 16, Filiala Detta nr. 26.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele. Administrează depuneri cu casete de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 $\frac{1}{2}$ % și 5% interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

■ Depuneri până la 10.000 coroane, după starea cassei se plătesc și fără abzicere.
■ Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

■ Dă avans. pe efecte publ. (Lombard).

■ Acordă împrumuturi ipotecare pe case de inchiriat și pe proprietăți de pământ.

MAIROVITZ EMIL

Arad, strada Kossuth nr. 4.

Stabilimente de pietrărie — mine de marmoră — și băi^{de} de granit
Borossebes. Arad. Piski.

Intreprinde orice lucrări aparținătoare pietrăriei pentru edificii și alte lucrări de lux din material indigen. Mare asortiment de cruci, monumente mormântale și bolte de mormânt. Var ars și lemne de foc.

Szeifert János

sculptor

Arad, Magyar-utca Nr. 29.

Pregătește tot felul de lucrări din acest ram, ca: **iconostase, amvoane, aranjamente pentru biserici și saloane**, tot felul de sculpturi se efectuează pentru tâmplari.

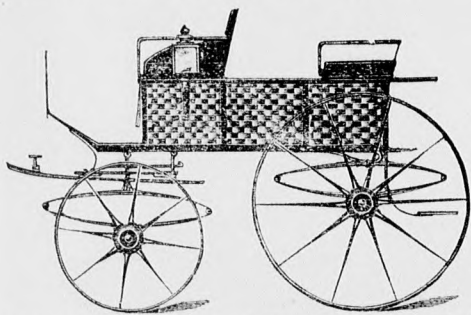
Reparaturi se efectuează prompt; comenzile din provincie se execută grabnic. — La dorință trimit planuri gratuit. Pentru aceasta solicit binevoitorul sprijin al publicului.

Cu stimă: **Szeifert János.**

Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula

cea mai mare fabrică sudungară de trăsuri
Temesvár-Gyárvaros, Háromkirály-ut 14 (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fier, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de branșă aceasta, cu prețurile cele mai moderate. Preț curent, gratis și franco.

Tot aici se mai pot căpăta omnibuse pentru 6 persoane, cară funebre, felurite căruțe, „landaner“, cu prețuri moderate.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile

cele mai moderate.

La Librăria diecezană, Arad

se capătă

MINEILE

pe 12 luni, în 12 vol. legate în piele cu copcii, 1 vol. 14.50, toate volumele Coroane 172.

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale; mijloace împrumuturi personale, ipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijloace cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii, esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efectuează tot felul de comenzi comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea, avocat dipl. -- VIII, Aggteleki-u. 10. I. 7. Telefon 171-27.

Singurul compactor român!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din Arad și provincie, că am aranjat din nou atelierul meu cu cele mai

- moderne mașini și material
- privitor la această branșă,

precum execut cu diligență și pe lângă cele mai moderate prețuri: **decorații pentru cărți bisericești, albumuri pentru fotografii, note și gramatom, panglice la cununi funebreale** și tot felul de lucrări atingătoare de această branșă.

Bazându-mă pe sprijinul on. public român, sperând că mă vor cerceta și încuraja cu comenzile am rămas cu deosebită stimă:

::: IUSTIN ARDELEAN, compactor :::
 ARAD, strada Weitzer János Nr. 13 vis-à-vis de poștă.